

ภาพกีฬาในงานวรรณกรรมสมัยใหม่ของญี่ปุ่น : กรณีศึกษาผลงาน
ของโอกูดะ ฮิเดโอะเรื่อง “อิน เดอะ พูล” และเรื่อง “ไฟต์ คลับ”

Sports image in Japanese contemporary literature:

The case studies of Okuda Hideo's works; “*In the Pool*”
and “*Fight Club*”

ปิยะนุช วิริเยนะวัตร

Piyanuch Wiriyaenawat

สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Japanese Section, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

ผู้เขียนหลัก:

Piyanuch Wiriyaenawat

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

2 Prachan Road, Phra Nakhon, Bangkok 10200, Thailand

E-mail: piyanuchwiri@gmail.com

Received: 29 April 2022

Revised: 6 June 2022

Accepted: 29 August 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นศึกษาเรื่องการใช้ภาพกีฬา คือ การว่ายน้ำ และการชกมวยในผลงานสองเรื่องของ โอคุตะ ฮิเดโอะ ได้แก่เรื่อง “อิน เดอะ พูล” และ “ไฟต์ คลับ” ผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าผลงานทั้งสองเรื่องจะตีพิมพ์ห่างกันมากกว่าสิบปี แต่พบจุดร่วมที่คล้ายคลึงกันหลายประการ กล่าวคือ ในผลงานทั้งสองเรื่องนี้ โอคุตะได้บรรยายถึงภาพชายวัยกลางคนของญี่ปุ่นที่อยู่ในภาวะความเครียดจากหน้าที่การงานและตกอยู่ในภาวะสิ้นหวัง พวกเขาได้มีโอกาสเริ่มต้นออกกำลังกายอีกครั้งด้วยกีฬาว่ายน้ำและชกมวย จากการเล่นกีฬาทำให้ตัวละครได้ค้นพบสิ่งที่ตนเองขาดหายไปรวมถึงความหมายของชีวิตอีกครั้ง การว่ายน้ำในเรื่อง “อิน เดอะ พูล” แสดงถึงการปลดปล่อย และทำให้ตัวละครเอกได้ย้อนมองถึงการใช้ชีวิตที่ผ่านมาของตนเองอีกครั้ง ส่วนการชกมวย ในเรื่อง “ไฟต์ คลับ” กระตุ้นให้ตัวละครเกิดความรู้สึกฮึกเหิม และกล้าต่อสู้กับหัวขโมยในตอนท้าย และจากความกล้าหาญของพวกเขาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบริษัทที่เคยปฏิบัติกับพวกเขาอย่างไม่เป็นธรรม

คำสำคัญ : กีฬา, อินเดอะพูล, ไฟต์คลับ, วรรณกรรม, ญี่ปุ่น

Abstract

This article aims to study the use of sports, swimming, and boxing, as the underlying theme in Okuda Hideo's two works, "*In the Pool*" and "*Fight Club*." The results reveal that, although these two works were published more than ten years apart, still there are many similarities between them. In both works, Okuda portrays middle-aged Japanese men who are under stress from their work and in despair. Then, they have the chance to start exercising again by swimming and boxing. By playing these sports, the protagonists rediscover what they have lost and also the meaning of life. Swimming in "*In the Pool*" represents the release, and it helps the protagonist to examine his life in retrospect. On the other hand, boxing in "*Fight Club*" evokes fighting spirit in the protagonist and his friends who finally dare to fight against the thieves. Thanks to their bravery, a great change has come to the company that once treated them unfairly.

Keywords: sports, In the Pool, Fight Club, literature, Japan

1. บทนำ

1.1 ประวัติของโงกุตะ ฮิเดโอะ¹

โงกุตะ ฮิเดโอะ (奥田英雄) ผู้ได้ชื่อว่าเป็นนักเขียนสมัยเฮเซ เกิดเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1959 ที่จังหวัดกิฟุ (岐阜) เขาได้ผ่านงานด้านขีดเขียนเป็นผู้เขียนคำโฆษณา (copywriter) ต่าง ๆ ก่อนจะผันตัวมาเป็นนักเขียนเต็มตัวในช่วงอายุได้ 34 ปี ผลงานที่สร้างชื่อให้กับโงกุตะคือเรื่อง 『ウランバーナの森』 (“ป่าพิศวง”) ซึ่งเขียนในปี ค.ศ. 1997 ผลงานเรื่องเด่นอื่น ๆ ที่ได้รับรางวัลเช่น เรื่อง 『空中ブランコ』 (“โรคพิกลคนพิลึก”) ได้รับรางวัลนาโอกิ (直木賞) ครั้งที่ 131 ในปี ค.ศ. 2004 เรื่อง 『家日和』 (Iebiyori) ได้รับรางวัลชิบาตะ เรนซาบุโร (柴田錬三郎賞) ครั้งที่ 20 ในปี ค.ศ. 2007 และเรื่อง 『オリンピックの身代金』 (Olympic Ransom) ได้รับรางวัลวรรณกรรมโยชิภาวะ เอจิ (吉川英治文学賞) ครั้งที่ 43 ในปี ค.ศ. 2009 ผลงานของโงกุตะ ฮิเดโอะได้รับการแปลเป็นหลายภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาอังกฤษและภาษาไทย โดยผลงานที่แปลเป็นภาษาไทยได้แก่เรื่อง *โหดเลวลง*² (แปลจากเรื่อง 『最悪』) เรื่อง *อิน เดอะ พูล*³ (แปลจากเรื่อง 『イン・ザ・プール』) เรื่อง *ป่าพิศวง*⁴ (แปลจากเรื่อง 『ウランバーナの森』) และเรื่อง *โรคพิกลคนพิลึก*⁵ (แปลจากเรื่อง 『空中ブランコ』)

1.2 รายละเอียดเกี่ยวกับผลงานและเนื้อเรื่องย่อ

ในส่วนนี้จะแนะนำผลงานที่จะใช้ศึกษาในบทความวิจัยนี้ ซึ่งอธิบายเรียงจากผลงานที่ตีพิมพ์ออกมาก่อน โดยอันดับแรกคือเรื่อง เรื่อง *อิน เดอะ พูล*⁶ (In the Pool) (『イン・ザ・プール』) ตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร 『オール読物』 (The all Yomimono) ฉบับเดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. 2000 ก่อนจะรวมเล่มร่วมกับเรื่องสั้นอีกสี่เรื่องในหนังสือชื่อ *อิน เดอะ พูล* (『イン・ザ・プール』) ในปี ค.ศ. 2002 โดยสำนักพิมพ์ บุงเกซันจู (文藝春秋) ผลงานเรื่องนี้เคยได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลนาโอกิ ครั้งที่ 127 เนื้อเรื่องกล่าวถึงเรื่องราวของคนไข้กับจิตแพทย์นามว่า ดร.อิราบุ อิชิโร ซึ่งเป็นแพทย์ประจำแผนกจิตเวช ชั้นใต้ดินโรงพยาบาลศูนย์รวมแพทย์อิราบุ โดยในเรื่อง *อิน เดอะ พูล* บอกเล่าเรื่องราวของโอโมริ คาสึโอะ (大森和雄) ชายวัยอายุ 38 ปี คาสึโอะทำงานอยู่กองบรรณาธิการนิตยสารรายเดือนสำหรับแม่บ้าน เขามีอาการป่วยแปลกประหลาด จนได้ไปพบคุณหมออิราบุ โดยคุณหมอวินิจฉัยว่าอาการป่วยทางร่างกายของคาสึโอะมาจากอาการเครียด หลังจากที่ได้พิจารณาเลือกกีฬาหลายอย่าง ในที่สุดคาสึโอะตัดสินใจที่จะเลือกกีฬาวัยน้ำ หลังจากได้ว่ายน้ำอาการป่วยของเขาดีขึ้น

¹ การถอดเสียงในบทความนี้ใช้ตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาญี่ปุ่น ตามราชกิจจานุเบกษาเรื่องหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเยอรมัน สเปน ญี่ปุ่นและมลายู ประกาศ ณ วันที่ 13 มีนาคม 2561

² แปลโดย รัตน์จิต ทองเปรม สำนักพิมพ์เพื่อนนักอ่าน สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008)

³ แปลโดย รัตน์จิต ทองเปรม สำนักพิมพ์เพื่อนนักอ่าน สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010)

⁴ แปลโดย รัตน์จิต ทองเปรม สำนักพิมพ์เพื่อนนักอ่าน สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008)

⁵ แปลโดย รัตน์จิต ทองเปรม สำนักพิมพ์เพื่อนนักอ่าน สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008)

⁶ ชื่อเรื่องแปลภาษาไทย ตลอดจนข้อความแปลภาษาไทยในบทความนี้อ้างอิงจากการแปลของรัตน์จิต ทองเปรม ในเรื่อง *อิน เดอะ พูล* ของสำนักพิมพ์เพื่อนนักอ่าน สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)

เขาผลิตเพลินกับการว่ายน้ำจนกลายเป็นการเสพติดว่ายน้ำในที่สุด ผลงานเรื่อง *อิน เดอะ พูล* นี้ได้เคยถูกสร้างเป็นภาพยนตร์ด้วยในปี ค.ศ. 2005

ส่วนผลงานเรื่องสั้น *ไฟต์คลับ* (Fight Club) (「ファイトクラブ」) ตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร 『小説宝石』 (Shosetsu Hōseki) ฉบับเดือนพฤศจิกายน ในปี ค.ศ. 2019 ก่อนจะรวม⁷ อยู่ในหนังสือชื่อว่า 『コロナと潜水服』 (Novel Coronavirus and diving suit) ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2020 โดยสำนักพิมพ์โคบุเนซุ (光文社) เนื้อเรื่องกล่าวถึง มียาเกะ คูนิฮิโกะ (三宅邦彦) ชายอายุ 46 ปี คูนิฮิโกะได้ถูกย้ายไปยังแผนกจัดการฉุกเฉินของฝ่ายธุรการทั่วไป (総務部危機管理課) ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า หลังจากที่เขาได้ปฏิเสธการเกษียณอายุก่อนกำหนด พร้อม ๆ กับเพื่อนร่วมงานวัยใกล้เคียงกันอีก 4 คน ได้แก่ ซาโวะ (沢井) อิวัตะ (岩田) ซาไก (酒井) และทากาฮาชิ (高橋) หน้าที่ใหม่ของพวกเขาคือเป็นผู้ช่วยพนักงานรักษาความปลอดภัย แม้จะรู้ว่าการย้ายแผนกในครั้งนี้คือการบีบให้ออกจากงาน แต่เนื่องจากภาวะทางครอบครัว ทำให้คูนิฮิโกะและเพื่อน ๆ จำต้องกลักรื้อฟื้นการทำงานต่อไป

ระหว่างที่พวกของคูนิฮิโกะได้มาทำงานที่แผนกใหม่บริเวณโกดังแห่งนี้ วันหนึ่งมีชายปริศนาอายุราว 50 ปีปรากฏกายออกมา ชายผู้นี้ต่อมาพวกคูนิฮิโกะเรียกเขาว่า “โค้ช” เพราะเขามักจะมาฝึกซ้อมชกมวยให้กับพวกคูนิฮิโกะอยู่ทุกวัน พวกคูนิฮิโกะฝึกซ้อมมวยทุกวันจนค่อย ๆ ขำนาญขึ้น คืบหน้าในขณะที่คูนิฮิโกะและซาโวะ ออกเดินตรวจตราความเรียบร้อยอยู่นั้น เขาได้พบกับกลุ่มโจรที่พยายามจะเข้ามาขโมยสายทองแดงในโรงงาน คูนิฮิโกะและซาโวะไม่คิดจะหนีแต่ได้ใช้วิชามวยที่ร่ำเรียนมาต่อสู้จนในที่สุด พวกพนักงานรักษาความปลอดภัยเข้ามาช่วยเหลือและจับกลุ่มโจรได้ ท้ายที่สุดเรื่องการจับโจรได้แพร่สะพัดไปทั่วบริษัท คูนิฮิโกะได้ย้ายแผนกและเรื่องจบลงที่เขาได้ล่วงรู้ว่าตัวตนที่แท้จริงของ “โค้ช” ผู้มีบุญคุณต่อพวกเขานั้นเป็นผู้ใด

1.3 ทบทวนวรรณกรรมและประเด็นการวิจัย

การศึกษาภาพกีฬาในงานวรรณกรรมของญี่ปุ่นที่ผ่านมา นั้น พบว่าจะเน้นศึกษาภาพกีฬาใน “นวนิยายกีฬา” (スポーツ小説) เป็นหลัก “นวนิยายกีฬา” เป็นงานเขียนที่มุ่งเน้นการบรรยายภาพกีฬาเป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง โดยแนวทางการศึกษาสามารถสรุปเป็นสองแนวทางใหญ่ ๆ ได้แก่ การศึกษาความหมายของภาพกีฬาในนวนิยายกีฬาตะวันตกของนักวิจัยชาวญี่ปุ่น เช่น คิโนชิตะ (Kinoshita, 1987) ได้ศึกษาถึงความหมายของภาพกีฬาที่ปรากฏออกมาในนวนิยายกีฬา โดยหยิบยกเอาผลงาน *Le Sport* (1928) ของฌ็อง ฌีโรดู (Jean Giraudoux) มาวิเคราะห์ คิโนชิตะกล่าวว่านักเขียนที่ค้นพบว่าภาพกีฬาได้แสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ซึ่งแสดงถึง “เงื่อนไขของมนุษย์” (人間の条件) นั้นจะนำภาพกีฬานั้น ๆ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของตน ทางจึ (田口, 2012) ศึกษาภาพชั่วตรงข้ามระหว่าง “ความชรา” กับ “ความเยาว์วัย” ตลอดจนโลกของกีฬาชกมวยในวรรณกรรมกีฬาชกมวยเรื่อง “A Piece of Steak” ของ แจ็ค ลอนดอน (Jack London)

⁷ ในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 2020 ได้ถูกตีพิมพ์รวมกับผลงานเรื่องสั้นของนักเขียนที่มีชื่อเสียงท่านอื่นในหนังสือ 『短篇ベストコレクション』 ด้วยเช่นกัน

นักเขียนชาวอเมริกัน ทางจูได้อธิบายว่าผลงานเรื่องนี้ได้สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับมนุษย์ของตัวผู้เขียนผ่านการชกมวย ทราบเท่าที่ยังเป็นมนุษย์ ร่างกายย่อมมีความเสื่อมถอยไปตามกาลเวลา ซึ่งภาพชั่วตรงข้ามปรากฏให้เห็นเด่นชัดจากการที่ตัวละครเอก คือนักชกมวยอาชีพวัย 40 ปีผู้มากด้วยประสบการณ์แต่สุดท้ายก็ต้องพ่ายแพ้แก่คู่ต่อสู้ซึ่งอยู่ในวัยหนุ่มฉกรรจ์ แข็งแรงและอายุน้อยกว่า

ในอีกด้านหนึ่งจะเป็นงานวิจัยที่ศึกษาภาพกีฬาในงานวรรณกรรมญี่ปุ่น จาง (張, 2017) ได้ศึกษาภาพกีฬาในนวนิยายกีฬาของอาเบะ โทโมจิ (阿部知二)⁸ โดยในงานวิจัยชิ้นแรกจางได้อธิบายถึงวิวัฒนาการการรับกีฬาเข้ามาในญี่ปุ่นตั้งแต่สมัยเมจิถึงสมัยโชวะ และยังคงกล่าวว่าโทโมจิถือเป็นนักเขียนคนแรกที่ทำให้นวนิยายกีฬาถือกำเนิดขึ้นจากผลงานเรื่อง 『日独対抗競技』⁹ (Nichi-Doku Taiko Kyōgi) ในปี ค.ศ. 1930 งานของโทโมจิจะมีความแตกต่างไปจากงานที่กล่าวถึงกีฬาอื่น ๆ คือ จะมีการใช้พื้นที่ของ ‘สนามกีฬา’ เป็นครั้งแรก ตัวละครผู้หญิงถูกกำหนดมาให้เข้าชมการแข่งขันกีฬา แต่สิ่งที่พวกเขาจับตามองไม่ใช่เกมกีฬา แต่จะเป็นสรีระของบรรดานักกีฬาชายในยามที่แข่งขันกัน ภาพของผู้หญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจาก ‘เป้าหมายของการจ้องมอง’ มาเป็น ‘ผู้จ้องมอง’ นอกจากนี้จางยังอธิบายว่าสนามกีฬาจะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงการเล่นกีฬาส่วนบุคคลให้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่ซึ่งให้ประสบการณ์เดียวกันกับผู้คนมากมายในขอบเขตพื้นที่เดียวกันและภายในเวลาเดียวกัน และกีฬาเป็นเหมือนสื่อกลางที่ทำให้ประสบการณ์นั้นเป็นจริงขึ้นมา ส่วนงานวิจัยอีกชิ้นของจางจะศึกษานวนิยายกีฬาของโทโมจิเช่นกันในช่วงต้นทศวรรษ 1930 โดยมุ่งวิเคราะห์ประเด็นภาพผู้หญิงสมัยใหม่ (Modern girl)¹⁰ จางได้อธิบายถึงภาพผู้หญิงที่เรียกว่า 「スタンドフラッパー」(stadium - flapper)¹¹ ที่มักออกมาในผลงานนวนิยายกีฬาของโทโมจิ โดยส่วนใหญ่โทโมจิจะบรรยายภาพผู้หญิงเหล่านี้ในฐานะเป็นผู้มาชมกีฬา พวกเขาไปที่สนามกีฬาเพื่อค้นหาความรักหรือคู่นอน แน่นนอนว่าพวกเขาจะตกเป็นเป้าสายตาของบรรดาผู้ชายที่กำลังทำการแข่งขันกีฬาในพื้นที่แห่งนั้นไปโดยปริยาย สรุปคือรูปแบบอย่างหนึ่งในนวนิยายกีฬาของโทโมจิก็คือผู้ชายมักจะเป็นฝ่ายเล่นกีฬา ส่วนผู้หญิงจะเป็นผู้ชมกีฬา

จากงานวิจัยที่ผ่านมาข้างต้นจะพบว่าเน้นการศึกษาภาพกีฬาในนวนิยายกีฬาเป็นหลัก โดยนวนิยายกีฬาของญี่ปุ่นที่ได้รับความนิยมจะอยู่ในช่วง ค.ศ. 1930 ซึ่งหากเป็นนวนิยายกีฬาของญี่ปุ่นเองแล้ว นอกจากจะบรรยายภาพกีฬาซึ่งสอดคล้องไปกับความนิยม ตลอดจนการอ้างอิงถึงการจัดการแข่งขันกีฬาจริงในขณะนั้นแล้ว ผลงานยังบรรยายถึงความสัมพันธ์ของหนุ่มสาวในเรื่องด้วยเช่นกัน

⁸ นักเขียน นักแปล และนักวิชาการวรรณคดีอังกฤษ มีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1903 - 1973

⁹ เป็นผลงานที่ตีพิมพ์ลงในนิตยสาร “ชินโจ” (『新潮』) เมื่อตอนที่โทโมจิมีอายุ 27 ปี ถือว่าเป็นผลงานเปิดตัวของเขาเลยทีเดียว เนื้อเรื่องกล่าวถึงการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับเยอรมนี

¹⁰ ปิยะนุช วิริยะเนตร์ (2563, น. 169) ได้อธิบายเกี่ยวกับ Modern girl ไว้ว่าเป็นคำเรียกกลุ่มหญิงสาวหัวทันสมัย เป็นรูปแบบหญิงสาวแบบใหม่ตั้งแต่ปลายสมัยไทโชจนถึงสมัยโชวะ เกิดกลุ่มผู้หญิงที่พึ่งพาตนเองมากขึ้น หาคะชีพการทำงานอย่างอิสระเสรีตามความพึงพอใจของตน หญิงสาวเหล่านี้จะเปลี่ยนการแต่งกายจากชุดกิโมโนแบบญี่ปุ่นมาเป็นชุดกระโปรงแบบตะวันตก ตัดผมสั้น สวมรองเท้าส้นสูง มักไปปรากฏตัวกันแถบกินซ่าในโตเกียวหรือชินไซบาชิที่โอซาก้า พวกเขาจะแสวงหาความเพลิดเพลิน ใช้ชีวิตไปกับวัฒนธรรมเมืองหลวง เช่น คาเฟ่ โรงภาพยนตร์หรือห้างสรรพสินค้า เป็นต้น คิตาซาว่า ฮิเดกาซุ (北沢秀一) เป็นผู้ให้คำจำกัดความ คำว่า “Modern girl” (モダンガール) เป็นคนแรก

¹¹ “Flapper” ตามความหมายของ Cambridge Dictionary หมายถึง “in the 1920s, a fashionable young woman, especially one showing independent behavior” คาดว่าการที่ผู้เขียนอาเบะ โทโมจิเรียกกลุ่มหญิงสาวด้วยคำนี้ น่าจะมีความสอดคล้องไปกับกลุ่ม “Modern Girl” ในขณะนั้น

ส่วนในผลงานของโอกูดะนั้น แม้ว่าจะไม่สามารถกล่าวได้ว่าเป็นนวนิยายกีฬา แต่ได้มีการนำภาพกีฬา มาใช้ในผลงานเช่นเดียวกัน ด้านงานวิจัยเกี่ยวกับผลงานของโอกูดะนับว่ายังมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะพบเป็น ลักษณะบทวิจารณ์ผลงานของเขา เช่น ฮิกิดะ (Hikida, 2007) ได้วิจารณ์เกี่ยวกับหนังสือ *อิน เดอะ พูล* ฉบับ แปลภาษาอังกฤษที่ชื่อว่า “*In the Pool*”¹² ว่า “เป็นผลงานรวมเรื่องสั้นแนวเสียดสี วิเคราะห์สภาพสังคมญี่ปุ่น ภายใต้การกดทับและการยึดติดกับภาพลักษณ์อย่างเผด็จรื้อน โอกูดะ นักเขียนผู้ได้รับรางวัล เจาะลึกให้เห็น แง่มุมต่าง ๆ ในความผิดปกติของสังคมดังปรากฏให้เห็นผ่านตัวละครเอกของเรื่องสั้นทั้งห้าเรื่อง ที่ต้องไปขอ คำปรึกษาจากคุณหมออิราบุ แผนกจิตเวช ณ ชั้นใต้ดินของโรงพยาบาลศูนย์รวมแพทย์อิราบุ” ส่วนเรื่อง *ไฟต์ คลับ* นั้น ผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยก่อนหน้านี้ คาดว่าเนื่องจากผลงานเรื่องนี้เป็นผลงานใหม่เพิ่งได้รับการ ตีพิมพ์ครั้งแรกในปีค.ศ. 2019 ก่อนจะรวมเล่มในปี ค.ศ. 2020 หากพิจารณาจากปีที่ผลงานทั้งสองถูกตีพิมพ์ เป็นครั้งแรกแล้วจะพบว่า แม้ว่าผลงานทั้งสองเรื่องจะตีพิมพ์ห่างกันมากกว่า 10 ปี แต่ผู้วิจัยพบว่าทั้งสองเรื่องมี โครงเรื่องที่มีส่วนคล้ายคลึงกันหลายประการ เช่น เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายวัยกลางคนของญี่ปุ่นที่ประสบปัญหา ความเครียดจากสภาพแวดล้อมการทำงาน และมีการบรรยายถึงภาพ “กีฬา” เช่นเดียวกัน เหล่านี้จึงเป็นที่มา ของการศึกษาว่า การใช้ภาพกีฬาในผลงานทั้งสองเรื่องนี้มีผลต่อตัวละครเอกเช่นไร และประเภทกีฬาที่ผู้เขียน เลือกมาใช้ทั้งสองเรื่องนั้นมีความเกี่ยวข้องหรือส่งผลกับเนื้อเรื่องโดยรวมอย่างไร เป็นที่ทราบกันดีว่าโอกูดะ นอกจากจะเป็นนักเขียนแล้ว เขายังมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านกีฬาด้วยเช่นกัน¹³ ซึ่งถ้าหากเป็นงานเขียน เกี่ยวกับเรื่องกีฬาแล้ว โอกูดะมักจะเขียนเป็นงานแนวความเรียงมากกว่า¹⁴ บทความนี้จะมุ่งศึกษาว่าโอกูดะใช้ ภาพของกีฬามาผสมผสานในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาว่าผู้เขียน โอกูดะ ฮิเดโอะใช้ภาพกีฬาในงานวรรณกรรมอย่างไร โดยมุ่งเน้นศึกษาเปรียบเทียบ จากผลงานสองเรื่องที่ยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษามาก่อน ได้แก่เรื่อง “*อิน เดอะ พูล*” เรื่องสั้นเรื่องแรกจากชื่อหนังสือ เดียวกัน กับเรื่อง “*ไฟต์คลับ*” นอกจากนี้จะวิเคราะห์ด้วยว่าภาพกีฬานั้น ๆ มีความเชื่อมโยงกับตัวละคร ทั้งสอง เรื่องอย่างไร

¹² แปลโดย Giles Murray ปี ค.ศ. 2006 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ IDC Press

¹³ ปรากฏในบทสัมภาษณ์โอกูดะ วันที่ 15 เมษายน ปี ค.ศ. 2020 ในหัวข้อบทสัมภาษณ์ที่ชื่อว่า “小説執筆中に巨大な石が動く瞬間” (ช่วงจังหวะที่ หินผกก่อนมหึมาคลั่งไปในระหว่างจรดปากกาเขียนงานวรรณกรรม) <https://books.bunshun.jp/articles/-/2028?page=4>

¹⁴ งานเขียนแนวความเรียงของโอกูดะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของกีฬาเช่น เรื่อง 『野球の国』 (ดินแดนแห่งเบสบอล) (ตีพิมพ์ครั้งแรกปี ค.ศ. 2002) หรือ เรื่อง 『延長戦に入りました』 (เข้าสู่ช่วงต่อเวลาพิเศษ) (ตีพิมพ์ครั้งแรกปี ค.ศ. 2002)

3. ขอบเขตของงานวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาผลงานของโอกูตะ ฮิเดโอะสองเรื่อง ได้แก่ เรื่อง “อิน เดอะ พูล” และเรื่อง “ไฟต์คลับ” โดยจะวิเคราะห์ตัวละครเอกและความเชื่อมโยงกับภาพกีฬาที่ปรากฏในเรื่อง อนึ่ง ข้อความภาษาญี่ปุ่นจากเรื่อง “อิน เดอะ พูล” ใช้ต้นฉบับจาก 奥田, H. (2006). イン・ザ・プール. ส่วนเรื่อง “ไฟต์คลับ” จะใช้ต้นฉบับจาก 奥田, H. (2020). コロナと潜水服.

4. บทวิเคราะห์

4.1 ความเป็นมาระหว่าง ‘กีฬา’ กับ ‘วรรณกรรมญี่ปุ่น’

โอโนะ (大野, 2020) ได้อธิบายถึงที่มาของ “กีฬา” กับ “วรรณกรรมญี่ปุ่น” ในบทความเรื่อง “スポーツ文学—フィクションとノンフィクションの境界線—” (เส้นแบ่งเขตระหว่างงานเขียนบันเทิงคดีกับสารคดีในวรรณกรรมกีฬา)¹⁵ สรุปได้ใจความว่า ตั้งแต่พิธีปิดการแข่งขันกีฬาโตเกียวโอลิมปิกเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1964 สองเดือนหลังจากนั้นได้มีการตีพิมพ์หนังสือชื่อว่า 『東京オリンピック 文学者の見た世紀の祭典』 (โตเกียวโอลิมปิก มหกรรมกีฬาปลายศตวรรษผ่านสายตาของนักวรรณคดี) โดยสำนักพิมพ์ โคดันชะ (講談社) ในหนังสือเล่มนี้ได้รวมงานเขียนเชิงสารคดีของเหล่าบรรดานักเขียนชื่อดังของญี่ปุ่นสี่สิบคนที่ได้เฝ้าชมการแข่งขันกีฬาในครั้งนั้นไม่ว่าจะเป็น อิชิวาระ ซินทาโร (石原慎太郎) (1932-2022) โอเอ เคนซาบุโร (大江健三郎) (1935-) มัตสึโมโตะ เซโจ (松本清張) (1909-1992) รวมไปถึง มิชิมะ ยูกิโอะ (三島由紀夫) (1925-1970) เป็นต้น นับว่าเป็นการวิพากษ์วิจารณ์มหกรรมกีฬาโอลิมปิกทั้งจากสายตานักเขียนวรรณกรรมบริสุทธิ์ นักเขียนนวนิยายเชิงสืบสวน รวมถึงนักวิจารณ์ หนังสือเล่มนี้ได้ถ่ายทอดถึงอิทธิพลของกีฬาโอลิมปิกที่มีต่อบรรดานักเขียนญี่ปุ่นชั้นนำได้อย่างเผ็ดร้อน

นอกจากนี้โอโนะยังได้อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกีฬากับงานเขียนประเภทบันเทิงคดี (Fiction) และสารคดี (Non-fiction) ในส่วนนี้จะขอยกเฉพาะในส่วนของกีฬากับงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ซึ่งงานเขียนประเภทบันเทิงคดีในที่นี้จะหมายถึงงานเขียนประเภท “นวนิยาย” งานเขียนประเภทนวนิยายสามารถแบ่งได้เป็นสองสายใหญ่ ๆ ตามรางวัลที่มอบให้คือ รางวัลอากูตากาวะ (芥川賞) ที่มอบให้กับงานเขียนประเภทวรรณกรรมบริสุทธิ์ (純文学) กับรางวัลนาโอกิ (直木賞) ที่มอบให้กับงานเขียนประเภทนวนิยายยอดนิยม (大衆文学) ซึ่งเน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินมากกว่าความงามทางด้านวรรณศิลป์ หากกล่าวถึงวรรณกรรมบริสุทธิ์กับกีฬา โอโนะได้ยกตัวอย่างผลงานเรื่อง “เคน” (『剣』)¹⁶ ของ มิชิมะ ยูกิโอะ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกีฬาเคนโด นับว่าเป็นหนึ่งในผลงานวรรณกรรมบริสุทธิ์ไม่กี่เรื่องที่บรรยายถึงกีฬา โดยที่มิชิมะเองก็เป็นผู้เก่งกาจในเรื่องเคนโดเช่นกัน แนวคิดหลักที่มิชิมะนำเสนอผ่านเรื่อง “เคน” ก็คือ ความรักของชายหนุ่มกับความตาย

¹⁵ https://www.ssf.or.jp/ssf_eyes/history/sports/06.html

¹⁶ ตีพิมพ์ครั้งแรกเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1963

ส่วนงานเขียนประเภทนวนิยายยอดเยี่ยมกับกีฬานั้น โอนะไดยกตัวอย่างเรื่อง “วิ่งไปตามสายลม” (『風が強く吹いている』) ผลงานของ มิอูระ ซึอน (三浦しをん) (1976-) ซึ่งบรรยายเกี่ยวกับกีฬาวิ่งมาราธอน คาเกรุ (走) ตัวละครเอกของเรื่องซึ่งถูกจับได้ในขณะที่ไปขโมยอาหาร เขาได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนชื่อว่า คิโยเซะ ไฮจิ (清瀬灰二) คิโยเซะชักชวนคาเกรุไปอาศัยอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ ในหอพักเก่าแห่งหนึ่ง คิโยเซะวางแผนว่าจะจัดตั้งทีมเพื่อเข้าแข่งขันในกีฬามาราธอน ฮาโกเนะ เอกิเต็ง (箱根駅伝) ก่อนที่คาเกรุจะมารู้ภายหลังว่าเพื่อน ๆ รอบตัวเขาต่างเป็นพวกมือใหม่ทั้งสิ้น

จากบทความข้างต้นของโอนะอาจสรุปได้ว่า งานเขียนที่โอนะไดยกตัวอย่างมานั้นจะพูดถึงเรื่องของกีฬาเป็นหลัก และตัวละครเอกในผลงานจะมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของกีฬา โดยเฉพาะเรื่อง “วิ่งไปตามสายลม” ในที่นี้เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับจุดร่วมของนวนิยายกีฬาของญี่ปุ่นในปัจจุบันจะขอยกตัวอย่างผลงานเรื่องที่ได้รับคามนิยามมาประกอบการอธิบายพอสังเขป

ตารางที่ 1 ตัวอย่างนวนิยายกีฬาของญี่ปุ่นที่ได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบัน

ลำดับ	ชื่อผลงาน	ผู้แต่งและปีที่ตีพิมพ์	ประเภทกีฬาที่ถูกกล่าวถึงและเนื้อเรื่องย่อ
1.	『風が強く吹いている』 ¹⁷ (วิ่งไปตามสายลม)	三浦しをん (มิอูระ ซึอน) (2006)	กรีฑา : คูราฮาระ คาเกรุ (蔵原走) ตัวละครเอกของเรื่องได้รับการชักชวนจาก คิโยเซะ ไฮจิ (清瀬灰二) คิโยเซะชักชวนคาเกรุไปอาศัยอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ ในหอพักเก่าแห่งหนึ่ง คิโยเซะวางแผนว่าจะจัดตั้งทีมเพื่อเข้าแข่งขันในกีฬามาราธอน ฮาโกเนะ เอกิเต็ง ทีมของพวกเขาได้ฝ่าฝืนอุปสรรคและการฝึกซ้อมอย่างหนักหน่วงจนในที่สุดพวกเขาก็สามารถเข้าร่วมในการแข่งขันได้
2.	『DIVER』 ¹⁸ (Dive หัวใจไม่หยุดฝัน) ¹⁹	森絵都 (ไมริ เอโตะ) (2000-2006)	ว่ายน้ำ : ซาไก โทโมกิ (坂井 知季) มักจะไปว่ายน้ำที่คลับมิซูกิไดวี่ง (MDC) ซึ่งทางคลับกำลังประสบปัญหาทางการเงินอย่างหนัก เพราะทางสปอนเซอร์ต่างพากันถอนการสนับสนุนไปหลังจากผู้ก่อตั้งเสียชีวิตลง อย่างไรก็ตามไมริเอโตะเป็นตัวแทนทีมชาติญี่ปุ่นเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกโตเกียวปี ค.ศ. 2020 ให้ได้เพื่อให้กิจการของคลับดำเนินต่อไป และแล้วการฝึกซ้อมอย่างทรหดของพวกเขาก็ได้เริ่มต้นขึ้น
3.	『龍時』 ²⁰ (ริวจิ)	野沢尚 (โนซาวะ ฮิซาชิ) (2002-2004)	ฟุตบอล : หนูน้อยนักฟุตบอลนิรนามชื่อว่าชิโนะ ริวจิ (志野リュウジ) เขาได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนเข้าแข่งขันฟุตบอลเยาวชนประเภทอายุต่ำกว่า 17 ปีเพื่อต่อสู้กับทีมเยาวชนของสเปน การเล่นเกมของเขาเตะตาทีมฟุตบอลของ

¹⁷ ได้รับรางวัลชนะเลิศของบุ๊กล็อกครั้งที่ 1 ประจำปี ค.ศ. 2010 สาขาวรรณกรรมขนาดพกพา (第 1 回ブログ大賞文庫本部門大賞)

¹⁸ ได้รับรางวัลวัฒนธรรมผลงานตีพิมพ์สำหรับเด็กของสำนักพิมพ์โชกุกังครั้งที่ 52 (第 52 回小学館児童出版文化賞)

¹⁹ ฉบับแปลภาษาไทย แปลโดย ปาริชาติ ฉิมคล้าย สำนักพิมพ์ JBOOK มี 4 เล่มจบ

²⁰ แม้จะไม่ได้รับรางวัล แต่ผลงานเรื่องนี้ได้รับยกย่องในฐานะนวนิยายที่พูดถึงเรื่องฟุตบอลอย่างเป็นจริงเป็นจังเล่มแรกของญี่ปุ่นและได้รับการยอมรับจากนักฟุตบอลจำนวนมาก ผลงานมีทั้งหมด 3 เล่ม แต่ยังไม่จบเพราะผู้เขียนเสียชีวิตไปก่อน

ลำดับ	ชื่อผลงาน	ผู้แต่งและปีที่ตีพิมพ์	ประเภทกีฬาที่ถูกกล่าวถึงและเนื้อเรื่องย่อ
			สเปนเป็นอย่างมาก จนริวจิได้ถูกเชื่อเชิญเป็นผู้เล่นฟุตบอลในลีกสูงสุดของสเปนคือลาลีกาซันตันแดร์ (La Liga Santander) เนื้อเรื่องบรรยายถึงพัฒนาการของริวจิ จนเขาได้เป็นนักกีฬาฟุตบอลเข้าแข่งขันในมหกรรมกีฬาโอลิมปิกปี ค.ศ. 2004 ที่กรุงเอเธนส์
4.	『BOXI ボックス』 (บ็อกซ์)	百田尚樹 (เฮียกุกะ นาโอกิ) (2008-2013)	ชกมวย : เรื่องราวของนักเรียนชั้นมัธยมปลายชื่อว่า คาบุรายะ โยชิเฮ (鑄矢 義平) ผู้มีความสามารถในการชกมวย แต่เกียจคร้านในการฝึกซ้อม กับเพื่อนของเขาที่มักจะถูกกลั่นแกล้งอยู่เนือง ๆ ชื่อว่าคิตารุ ยูกิ (木樽 優紀) ผู้ซึ่งมีความพยายาม โยชิเฮได้ชักชวนยูกิให้เข้าชมรมชกมวย เดิมทียูกิเป็นคนอ่อนแอและไม่ชอบการออกกำลังกายแต่ก็ได้ตั้งใจร่วมฝึกซ้อม ผ่านความยากลำบากและเติบโตไปพร้อม ๆ กับโยชิเฮ
5.	『バッテリー』 ²¹ (Battery)	あさのあつこ (อาซาโนะ อาสึโกะ) (1996-2005)	เบสบอล : เรื่องเล่าถึงตัวละครเอกฮาราดะ ทากุมิ (原田 巧) ว่าก่อนที่จะเขาจะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนชั้นมัธยมต้น เขาได้พบกับพิตเซอร์ที่มีมือดีคือนางากูระ โกะ (永倉 豪) ทั้งคู่ได้เห็นความสามารถซึ่งกันและกันจึงได้มาจับคู่เป็น “แบทเทอร์รี่” ²² ทากุมิมีความเชื่อมั่นในตนเองและมักจะเอาตนเองเป็นศูนย์กลางจึงมักจะมีปัญหากับคนรอบข้างเสมอ เนื้อเรื่องบรรยายถึงปัญหาที่ตัวละครทั้งสองได้พบตลอดจนการแข่งขันเบสบอลที่พวกเขาได้เข้าร่วม

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของนวนิยายกีฬาแบบฉบับคือ ตัวละครมีอายุน้อยเรียกได้ว่าเป็นเยาวชน ต้องฝ่าฝืนอุปสรรคต่าง ๆ นานาของการฝึกซ้อมกีฬาประเภทนั้น ๆ เนื้อเรื่องนำเสนอความท้าทาย การชิงชัยของการแข่งขันกีฬาที่พวกเขาได้เข้าร่วม นอกจากเรื่องของกีฬาซึ่งเป็นประเด็นหลักของเรื่องแล้ว เรื่องยังได้บรรยายถึงสายใยความผูกพัน มิตรภาพและการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ของตัวละครเยาวชนเหล่านี้ จนอาจกล่าวได้ว่าจัดอยู่ในนวนิยายประเภท “นวนิยายแสดงการเจริญเติบโตของตัวละคร” (青春小説) (Bildungsroman) เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าตัวละครหลักของเรื่องที่เล่นกีฬาเป็นเด็กผู้ชาย แม้กระทั่งผลงานที่นักเขียนเป็นผู้หญิงอย่างเรื่อง *Battery* เองก็ตามตัวละครเอกก็ยังคงเป็นฝ่ายชายเช่นเดิม

แต่ในเรื่อง “อิน เดอะ พูล” กับเรื่อง “ไฟต์คลับ” ซึ่งจัดเป็นงานเขียนนวนิยายยอดนิยม²³ และมีการใช้ภาพกีฬาคือ การว่ายน้ำ และการชกมวยตามลำดับ มีการวางโครงเรื่องที่พิเศษแตกต่างไปจากนวนิยายกีฬาดังที่กล่าวมา กล่าวคือตัวละครเป็นผู้เล่นกีฬาเมื่อสมัครเล่นไม่ได้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องกีฬา และไม่ได้เป็นนักกีฬามาก่อน สิ่งที่แตกต่างกันเห็นได้ชัดอีกประการคืออายุของตัวละครเอกจากทั้งสองเรื่อง ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นวัยที่จะเป็นนักกีฬามืออาชีพ โดยเป็นชายวัยกลางคนที่ทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานตามแบบฉบับ

²¹ ผลงานเรื่องนี้จัดอยู่ในหมวดวรรณกรรมเด็กด้วย (児童文学) ได้รับรางวัลโนเมสาขาผลงานวรรณกรรมสำหรับเด็กครั้งที่ 35 (第 35 回野間児童文芸品) ในปี ค.ศ. 1997

²² “แบทเทอร์รี่” ในกีฬาเบสบอลหมายถึงผู้เล่นพิตเซอร์ และแคตเซอร์

²³ งานของโองุคะจัดได้เป็นงานเขียนประเภทนวนิยายยอดนิยม พิจารณาได้จากผลงานเรื่องอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่นเรื่อง “โรตทิกคินพิลิก” (『空中ブランコ』) ที่ได้รับรางวัลนาโอกิ เป็นต้น

ผู้ชายญี่ปุ่น และกีฬาเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในตัวละครแต่จะไม่ใช่ประเด็นหลักของเรื่อง และตัวละครทั้งสองไม่ได้เล่นกีฬาเพื่อเอาชนะหรือเพื่อเข้าแข่งขัน กล่าวได้ว่าโอกูตะได้สร้างงานเขียนที่เป็นเอกลักษณ์และใช้ภาพกีฬาในมุมมองเฉพาะตนที่แตกต่างออกไป

4.2 ชายวัยกลางคนผู้จมอยู่ในภาวะกดดันตึงเครียดและวิกฤตของพนักงานบริษัท

ในส่วนนี้จะศึกษาจากภาพตัวละครเอกของเรื่อง "อิน เดอะ พูล" กับเรื่อง "ไฟต์คลับ" ว่าก่อนที่จะได้พบกับการเล่นกีฬานั้นตัวละครเอกของทั้งสองเรื่องมีสภาวะเช่นใด เมื่อศึกษาผลงานทั้งสองเรื่องพบว่า ตัวละครเอกจากผลงานทั้งคู่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหลายประการ เช่น อายุของตัวละคร ใน "อิน เดอะ พูล" ตัวละครเอกคือโอโมริ คาสึโอะ อายุ 38 ปี ทำงานอยู่กองบรรณาธิการนิตยสารรายเดือนสำหรับแม่บ้าน ส่วนมิยาเกะ คุนิฮิโกะ จากเรื่อง "ไฟต์คลับ" อายุ 46 ปี พึ่งจะถูกย้ายไปยังแผนกจัดการฉุกเฉินของฝ่ายธุรการทั่วไป โดยทำหน้าที่กึ่งผู้ช่วยยาม เห็นได้ชัดว่าทั้งคาสึโอะกับคุนิฮิโกะต่างเป็นชายวัยกลางคน ไม่ได้อยู่ในช่วงวัยรุ่นดังที่ปรากฏในนวนิยายกีฬาส่วนใหญ่ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาของงานแล้ว หากมองย้อนกลับไปถึงเนื้อหาของคุนิฮิโกะก่อนจะถูกย้ายมาที่แผนกนี้ อาจกล่าวได้ว่าทั้งสองเป็นพนักงานบริษัทกินเงินเดือนทั่วไป (サラリーマン) (salary man) ทั้งคู่ต่างมีครอบครัวแล้ว คาสึโอะมีภรรยาชื่ออานาโอมิ (尚美) แต่ยังไม่ได้มีบุตรด้วยกัน ส่วนคุนิฮิโกะมีภรรยาชื่อฮาซามิ (晴美) และลูกอีกสองคนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมต้นและมัธยมปลาย คุนิฮิโกะยังมีภาระต้องผ่อนบ้านและรถอยู่ กล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายในชีวิตของตัวละครเอกสองคนนี้จะเป็นเรื่องของการทำงานและการหาเงินเลี้ยงดูครอบครัวเป็นหลัก

นอกจากเรื่องของอายุและเนื้อหาของงานแล้ว เราจะพบว่าแรงจูงใจที่ทำให้ตัวละครเอกทั้งสองเรื่องได้หันมาเล่นกีฬา มาจากสภาวะกดดันและความเครียดจากการทำงาน ในกรณีของคาสึโอะ ซึ่งมีอาการผิดปกติทางร่างกาย เมื่อได้พบกับคุณหมออิราบุ คุณหมอวินิจฉัยว่าเขามีอาการผิดปกติทางร่างกายนั้นมาจากความเครียด คุณหมอจึงแนะนำให้ออกกำลังกาย 「『いいよ。でも、デスクワークだけじゃなくて、運動したほうがいいかな』 (P.15) (คำแปล : “แน่นอน แต่หมออยากให้คุณออกกำลังกายบ้าง ไม่ใช่เอาแต่นั่งโต๊ะ”) (น.16) คาสึโอะเห็นด้วยกับที่หมออิราบุแนะนำและเริ่มที่จะกลับมาออกกำลังกายอีกครั้งตั้งข้อความที่บรรยายไว้ว่า

「そろそろガタがきたのかな。伊良部という医者は中年のハシカと言ったが、案外当たっているのかもしれない。食生活は不規則だし、運動もしていないし。運動か—。腕を頭の上で組み、伸びをした。まともな運動など、大学を出て以来一度もしていない。スキーもしないし、ゴルフもしない。」 (P.16) (คำแปล : หรือเป็นเพราะร่างกายเริ่มอ่อนล้า เนื่องจากเข้าวัยเลือดจะไปลมจะมาอย่างอิราบุว่า อาจใช้ก็ได้ ทุกวันนี้เชื่อว่าเขากินอยู่หลับนอนเป็นเวลาเสียทีไหน เข้ายังไม่เคยออกกำลังกาย...ออกกำลังกาย คาสึโอะทวนคำในใจ พลังยึดแขนทั้งคู่ขึ้นเหนือศีรษะ ว่าไปแล้วเขาไม่เคยออกกำลังกายจริงจังเลยนับตั้งแต่จบมหาวิทยาลัย เขาไม่เล่นกีฬาไม่ว่าจะเป็นสกีหรือกอล์ฟ) (น.17-18)

ส่วนคุณอิโกะนั้นเดิมทีเป็นพนักงานบริษัทผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า ก่อนที่จะย้ายมาที่แผนกจัดการฉุกเฉินของฝ่ายธุรการทั่วไปซึ่งเหมือนเป็นการ “บีบพนักงาน” ออกของบริษัท เพราะว่าคุณอิโกะได้ปฏิเสธการเกษียณอายุก่อนกำหนด งานใหม่ที่เขาได้รับมอบหมายคือการเป็นผู้ช่วยพนักงานรักษาความปลอดภัยบริเวณโรงงาน จะเห็นได้ว่าก่อนที่จะมาเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย คุณอิโกะก็เคยเป็นพนักงานบริษัทมาก่อน เช่นเดียวกับคาสึโอะ การย้ายงานมาส่วนนี้นับว่าเป็นสิ่งที่ทำร้ายจิตใจของคุณอิโกะ แต่เขาจำต้องก้มหน้ายอมรับสภาพเช่นนี้จนกว่าลูกชายคนเล็กจะสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย สิ่งที่ทำให้เขาตระหนักถึงการออกกำลังกายมาจาก วันหนึ่งที่มีการพบว่าพวกเด็ก ๆ มาเล่นปิงปองเหล็กของโรงงาน คุณอิโกะซึ่งถูกมอบหมายให้ไปตักเตือนเด็ก ๆ กลุ่มนั้นพร้อมกับพนักงานรักษาความปลอดภัยวัยหนุ่มอีกคน ได้ค้นพบว่าในขณะที่พนักงานหนุ่มคนนั้นวิ่งนำหน้าไปอย่างรวดเร็ว แต่ตัวเขาเองกลับเกิดการผิดปกติในร่างกายดังตอนที่กล่าวว่า

『大丈夫ですか?』 / 若い警備員が振り返って声を張り上げる。 / 『すみません。先に行ってください。』 邦彦が息を切らして答える。動悸は一層激しくなり、眩暈を覚えた。まだ四十代なのに、これっぼちな距離が走れないとは。」 (P.63) (คำแปล : “ไหวไหมครับ?”²⁴ พนักงานรักษาความปลอดภัยหนุ่มหันมาตะโกนถาม “โทซซึ คุณวิ่งนำไปก่อนได้เลย” คุณอิโกะตอบอย่างเหนื่อยหอบ ซึ่พจรเต้นถี่เร็วขึ้นมาก และรู้สึกหน้ามืดตาลาย อะไรกันนี้อายุเพิ่งจะเลขสี่ ระยะทางสั้นแค่นี้วิ่งไม่ไหวแล้วคืออะไรกัน”)

คุณอิโกะรู้สึกตกใจกับความอ่อนแอของร่างกายตัวเองเป็นอย่างมาก ยิ่งเมื่อคิดไปถึงเรื่องการที่เขาต้องถูกย้ายมาทำงานที่แผนกนี้ ตรงที่กล่าวว่า 「運動不足は自覚していたが、まるで老人の体力である。自分は何の役にも立たない。」 (P.64) (คำแปล : เขารู้ตัวดีว่าออกกำลังกายไม่เพียงพอ แต่สมรรถภาพร่างกายของเขาราวกับชายชรา ตัวของเขาช่างไร้ประโยชน์สิ้นดี) สิ่งนี้ยิ่งตอกย้ำให้เขารู้สึกเจ็บปวดมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากข้อความที่กล่าวว่า 「しかし、大企業に入ってこんなことになろうとは、二十五年前は考えもしなかったね」 (P.98) (คำแปล : แต่ว่าจะไม่เคยนึกมาก่อนเลยว่าเข้าบริษัทใหญ่โตแล้วจะเป็นแบบนี้ ยิ่งเมื่อ 25 ปีก่อนด้วยแล้วไม่เคยนึกฝันเลยนะ) จากข้อมูลที่ทราบว่าคุณอิโกะปัจจุบันอายุ 46 ปี ในกรณีที่คำนวณว่าเขาทำงานมาได้ 25 ปีแล้ว หมายความว่า คุณอิโกะน่าจะเริ่มทำงานตอนช่วงอายุ 21 ปี และเมื่อเทียบกับปีที่ตีพิมพ์ผลงานคือปี ค.ศ. 2019 สามารถอนุมานได้ว่าคุณอิโกะน่าจะเข้าบริษัทช่วงประมาณปีค.ศ. 1994 จากข้อความข้างต้น นอกจากจะให้เห็นภาวะของร่างกายที่อ่อนแอ และการถูกกดดันจากสภาพการทำงานแล้ว ยังได้สะท้อนภาพสังคมญี่ปุ่นในช่วงเวลาที่คุณอิโกะได้เข้าทำงานด้วยเช่นกัน

เกี่ยวกับช่วงเวลาที่คุณอิโกะเข้างานคือช่วงปี ค.ศ. 1994 นั้น นรินุช ดำรงชัย (2562) ได้จัดให้ช่วงปีดังกล่าวอยู่ใน “ยุคเศรษฐกิจตกต่ำ : ทศวรรษที่หายไป”²⁵ จากคำอธิบายของนรินุชสรุปได้ว่า ยุคนี้อย่างเป็นยุคที่ญี่ปุ่นต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพจากประเทศที่มีความรุ่งเรืองสูงสุดทางเศรษฐกิจ มาสู่จุด

²⁴ คำแปลภาษาไทยในส่วนเรื่อง “ไฟต์ คลับ” แปลโดยผู้วิจัย

²⁵ “ยุคเศรษฐกิจตกต่ำ : ทศวรรษที่หายไป” ตามในหนังสือของนรินุช จะอยู่ในช่วงปี ค.ศ. 1989-2000

ที่ซบเซาที่สุดอย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ และสืบเนื่องต่อมาเป็นเวลายาวนานกว่า 20 ปี หรือที่รู้จักในชื่อ "สองศตวรรษแห่งการสูญเสีย" (失われた 20 年) ซึ่งสิ่งสำคัญที่ได้เกิดขึ้นในช่วงปีดังกล่าวสิ่งหนึ่งก็คือเรื่อง "ภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่" (バブル景気) ซึ่งหมายถึงช่วงที่เศรษฐกิจของญี่ปุ่นมีความเฟื่องฟู กินระยะเวลาตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ. 1986 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1991 ก่อนที่จะเกิดภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่แตก (バブル崩壊) ตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 1991 ถึงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1993 จากเหตุการณ์นี้ทำให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นที่เติบโตอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ. 1973 สิ้นสุดลง นรินุช (2562, น. 280) ได้กล่าวถึงผลพวงของเศรษฐกิจฟองสบู่แตกว่า "ผลกระทบจากผลประกอบการที่ลดลงขององค์กรธุรกิจและสถาบันการเงินภายในประเทศ นำไปสู่ปัญหาการล้มละลายขององค์กรธุรกิจหลายแห่ง จนเกิดเป็นปัญหาเรื้อรังด้านการจ้างงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาวะตกงาน อัตราค่าจ้างแรงงานและความมั่นคงในการทำงานต่ำ การเพิ่มขึ้นของระบบว่าจ้างแรงงานแบบชั่วคราว (非正規雇用) ซึ่งเข้ามาแทนที่ระบบการว่าจ้างงานแบบประจำ ทั้งนี้ปัญหาการว่าจ้างงานภายในประเทศทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังเห็นได้จากผลการสำรวจซึ่งพบว่า อัตราการได้รับการจ้างงานของนักศึกษาจบใหม่ในปี ค.ศ. 1991 ซึ่งเป็นปีที่ฟองสบู่แตกอยู่ที่ประมาณ 840,000 คน และลดลงอย่างต่อเนื่องโดยเหลือเพียงประมาณ 390,000 คนในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งสาเหตุหนึ่งของปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับการว่าจ้างงานตลอดชีพ ที่ทำให้บริษัทต่าง ๆ ไม่สามารถตัดสินใจไล่พนักงานออกได้แม้ว่าจะประสบกับปัญหาผลประกอบการต่ำ ดังนั้นบริษัทเหล่านี้จึงจำเป็นต้องลดอัตราค่าจ้างแรงงานด้วยการจำกัดการรับพนักงานใหม่" จากสภาพทางเศรษฐกิจตามที่นรินุชได้กล่าวไว้ เมื่อใช้วิเคราะห์ตัวละครคูนินิโกะแล้วสามารถสรุปได้ว่า คูนินิโกะได้เข้าเป็นพนักงานใหม่ในบริษัทแห่งนี้ ภายหลังจากเศรษฐกิจฟองสบู่แตกแล้ว และการที่ภายหลังถูกย้ายมาที่แผนกจัดการฉุกเฉินของฝ่ายธุรการทั่วไปนั้นนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นหนึ่งในมาตรการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร (リストラ)²⁶ ของบริษัทนั่นเอง

นอกจากนี้ดาสกุปตะ (Dasgupta, 2009, p. 84) ได้อธิบายเกี่ยวกับภาพของพนักงานบริษัทกินเงินเดือนทั่วไปในสังคมญี่ปุ่น หรือ "ซารารี่ มัง" กับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรไว้ว่า "การปรับโครงสร้างขององค์กรในทศวรรษ 1990 ส่งผลต่อผู้ชายเหมือน ๆ กัน โดยรวมเอาพนักงานบริษัทกินเงินเดือนผู้ทำงานเต็มเวลา ผู้ชายวัยกลางคน ผู้บริหารระดับกลาง ตลอดจนพนักงานปกคอเสื้อสีขาว²⁷ ในองค์กรของเอกชนด้วย ผู้ชายเหล่านี้จำนวนมากได้เข้ามาทำงานในช่วงที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุดในญี่ปุ่นคือ ในช่วงปี 1960 และ 1970 ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ จึงต้องการกลุ่มคนพนักงานปกคอเสื้อสีขาว (และปกคอเสื้อสีน้ำเงิน)²⁸ อายุน้อยเป็นจำนวนมาก ผู้ซึ่งสามารถให้การ

²⁶ อ่านว่า "ริชูโตระ" มาจากภาษาอังกฤษคำว่า "Restructuring" เป็นการปรับโครงสร้างจำนวนบุคลากร ตลอดทั้งการปิดโรงงาน "ริชูโตระ" มีความหมายว่าถูกเลิกจ้างนั่นเอง บริษัทองค์กรธุรกิจหลายแห่งได้นำการปรับโครงสร้างไปใช้หลายแห่งภายหลังเศรษฐกิจฟองสบู่แตกท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจอันซบเซา เพื่อเป็นการลดต้นทุนและแรงงาน

²⁷ "white-collar employees" หมายถึง คนทำงานในออฟฟิศ มนุษย์เงินเดือน

²⁸ "blue-collar employees" หมายถึง คนที่ไม่ได้ทำงานในออฟฟิศ คนงาน ผู้ใช้แรงงานตามโรงงานต่าง ๆ คอเสื้อสีน้ำเงินหรือสีฟ้ามาจากสีเสื้อที่

ส่งเสริมสนับสนุนอันจำเป็นแก่ผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงได้ โดยส่วนใหญ่ต่างคาดการณ์กันไปว่า เศรษฐกิจจะเติบโตต่อไป ดังนั้นคนเหล่านี้ต่างคาดหวังว่าเมื่อพวกเขาเลื่อนตำแหน่งขึ้น องค์กรต่าง ๆ ก็ขยายตัวออกไป และจะมีตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางเพียงพอสำหรับพวกเขาเมื่อพวกเขาเข้าสู่ช่วงกลางของอาชีพการทำงาน อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านที่เข้าสู่ช่วงกลางของอาชีพการทำงานของพวกเขาเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการชะลอตัวทางเศรษฐกิจในทศวรรษ 1990 โดยองค์กรต่าง ๆ กำลังเผชิญหน้ากับความสามารถอันเกินกำลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทรัพยากรบุคคล กลุ่มพนักงานกินเงินเดือนวัยกลางคนและผู้บริหารระดับกลางเหล่านี้ได้สร้างปัญหาให้กับองค์กร โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากโครงสร้างองค์กรตามระดับอาวุโส พวกเขาได้กลายเป็น ‘ไขมันส่วนเกิน’ (excess fat) ที่มีราคาแพง ในขณะที่เดียวกัน (ส่วนหนึ่งจากภาระนี้) องค์กรต่าง ๆ ถูกบีบให้ลดการรับพนักงานใหม่มากขึ้น” เมื่อพิจารณาคำอธิบายของดาสกุปตะประกอบกับเนื้อเรื่องจากเรื่อง “ไฟต์คลับ” แล้วจะเห็นได้ว่าสถานะทางเศรษฐกิจและรูปแบบการปรับเปลี่ยนโครงสร้างยังคงดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน สิ่งที่คุนิฮิโกะกับผองเพื่อนต่างคาดหวังเมื่อแรกเริ่มเข้าทำงานไม่สอดคล้องกับสถานะความเป็นจริงเมื่อพวกเขาเข้าสู่วัยกลางคน ภาพหน้าที่การงานอันมั่นคงของพนักงานบริษัทกินเงินเดือนเฉกเช่นในอดีตได้สูญหายไป นอกจากนี้ในเรื่องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรแล้ว ผู้วิจัยยังได้พบว่าในบทความของดาสกุปตะ (Dasgupta, 2009) ยังได้ปรากฏคำสำคัญอื่น ๆ ที่สะท้อนถึงความยากลำบากในการทำงานของพนักงานบริษัทเหล่านี้และสามารถพบเห็นได้ในเรื่อง “ไฟต์คลับ” เช่นกัน นั่นคือคำว่า “单身赴任” (Tanshin funin) ซึ่งหมายถึงพนักงานที่มีครอบครัวอยู่แล้ว แต่ได้รับคำสั่งจากทางบริษัทหรือองค์กรให้ไปทำงานต่างถิ่นหรือต่างประเทศแต่เพียงลำพัง ห่างไกลจากครอบครัวตนเอง ดังเช่นบทสนทนาที่คุนิฮิโกะคุยกับฟูจิตะ (藤田) เรื่องที่ฟูจิตะจะถูกส่งตัวไปประจำการที่สาขานิวยอร์กว่า

『相変わらず忙しいか』 邦彦が聞いた。／『ああ。この歳になってニューヨーク支社へ行かないかって話もあってな。そうなりやあ单身赴任だし、悩みどころだ』 (P.88) (คำแปล: “ยังยุ่งเหมือนเดิมมั้ย” คุนิฮิโกะถาม “อ้อ กินจนอายุปุนนี่ มีเรื่องเข้ามาว่าจะไปประจำที่สาขานิวยอร์กไหม มันก็ประมาณไปทำงานตัวคนเดียวว่ะ กำลังกลุ่มอยู่เลย”)

ส่วนอีกหนึ่งคำที่ดาสกุปตะ ได้เอ่ยถึงคือคำว่า “窓際族” (Madogiwazoku) หากแปลตามตัวอักษรจะแปลว่า “พวกนั่งริมหน้าต่าง” คำนี้เป็นคำล้อเลียนพนักงานวัยกลางคนที่ถูกมองว่าเป็นภาระของทางบริษัท พวกเขาจะถูกสั่งให้ทำงานที่ไม่ค่อยมีความสำคัญ ไม่มีสาระ วัน ๆ จะมีเวลาว่างค่อนข้างมากได้แต่นั่งจิบกาแฟ อ่านหนังสือพิมพ์ เหม่อมองออกไปนอกหน้าต่าง แม้ว่าในเรื่อง “ไฟต์คลับ” จะไม่พบการใช้คำนี้ตรง ๆ ก็ตาม แต่จากคำพูดของคุนิฮิโกะที่กล่าวถึงพนักงานคนอื่น ๆ ที่ได้รับการปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรมดังตอนที่ว่า

『『そうじゃないけど、我々はましな方ですよ。本社の資料室に集められた人たちなんて、窓のない地下室に二十人ほど詰め込まれて、昔の文書をワープロで打ち直すだけの仕事を毎日八時間やらされているそうですから』』 (P.70) (คำแปล : “ก็ไม่เชิงหรอก แต่พวกเขายังจัดว่าโชคดีนะ ได้ยินมาว่าพวกคนที่ต้องไปรวมกันอยู่ในห้องเก็บเอกสารสำนักงานใหญ่นี้สิ ต้องเข้าไปอัดกันแน่นอยู่ในห้องใต้ดินไม่มีหน้าต่างกันตั้งสิบสองคน วัน ๆ ถูกใช้ให้พิมพ์แต่เอกสารเก่า ๆ อีกรอบตั้งแปดชั่วโมง”)

จากคำพูดของคูนินิโอะส่วนนี้สะท้อนให้เห็นถึงพนักงานคนอื่นที่ถูกปฏิบัติราวกับ “窓際族” โดยถูกใช้ให้ทำงานที่ไม่มีความสำคัญ และเมื่อมองถึงงานผู้ช่วยพนักงานรักษาความปลอดภัยของพวกคูนินิโอะกับเพื่อน ๆ เองก็ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นงานที่เรียกได้ว่าเป็นงานจำพวก “窓際族” ทั้งสิ้น

นอกเหนือจากเรื่องวิกฤติของพนักงานบริษัทแล้ว ทั้ง คาสึโอะ จากเรื่อง “อิน เดอะ พูล” ที่ต้องเผชิญกับความเครียดจนร่างกายเกิดอาการผิดปกติ หรือคูนินิโอะ จากเรื่อง “ไฟต์คลับ” ที่สูญเสียตำแหน่งหน้าที่การงานที่มั่นคง สัมผัสได้ถึงความสุขกับความอ่อนแอของร่างกาย จนทำให้สูญเสียความรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองไปนั้น เมื่อดูจากอายุของตัวละครทั้งสองทางจิตวิทยายังอาจกล่าวได้ว่าพวกเขากำลังเผชิญหน้าอยู่กับ “วิกฤติวัยกลางคน” เช่นเดียวกัน “วิกฤติวัยกลางคน” หรือในภาษาญี่ปุ่นคือ “ミッドライフクライシス” (Midlife crisis) คือความเปลี่ยนแปลงของตัวตนและความมั่นใจที่สามารถเกิดขึ้นกับคนวัยกลางคน โดยสาเหตุส่วนใหญ่ มักจะมาจากการทำงาน กล่าวกันว่ากลุ่มผู้ชายที่ช่วงวัยหนุ่มทู่หมัดกับการทำงาน จนได้รับตำแหน่งสูงขึ้นจนถึงระดับหนึ่งมักจะเกิดวิกฤติได้ง่ายกว่า เหตุผลมาจากเมื่อล่วงเข้าสู่วัยกลางคนเรียวแรงพลจะกำลังจะอ่อนแอลง จะเกิดความหวาดวิตกกังวลว่าตนจะสูญเสียตำแหน่งหน้าที่การงาน และเกิดความกระวนกระวายใจรู้สึกว่างงานที่ไร้ประโยชน์ นอกจากนี้ผู้ชายที่อายุมากขึ้นแล้วเป็นคนที่มักจะก้มใจเวลาที่อะไร ๆ ไม่เป็นไปอย่างที่ตนคิดนั้นก็มักจะเกิดวิกฤติเช่นนี้ได้ง่ายเช่นกัน บางคนที่รู้สึกริษยาในเพื่อนร่วมงาน ก็จะกดดันตนเองเพิ่มมากขึ้นจนมีความกดดันเพิ่มมากขึ้น เมื่อคนเรามีอายุเพิ่มมากขึ้นภาวะฮอร์โมนไม่สมดุลมิได้เกิดเฉพาะกับผู้หญิงเท่านั้น แต่สามารถเกิดขึ้นในเพศชายได้เช่นกัน ซึ่งสิ่งนี้อาจทำให้ชายวัยกลางคนรู้สึกหงุดหงิดง่ายและเกิดภาวะเก็บกดได้มากขึ้น

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าตัวละครเอกจากทั้งสองเรื่องเป็นพนักงานบริษัทที่ได้รับผลกระทบมาจากความเครียดจากการทำงานเช่นกัน คาสึโอะสะสมความเครียดจากการทำงานจนทำให้ร่างกายเกิดอาการผิดปกติ ส่วนคูนินิโอะใน “ไฟต์คลับ” เป็นเหยื่อของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร ทำให้สูญเสียความมั่นคงในหน้าที่การงาน และสูญเสียความรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง นอกจากนี้ในเรื่อง “ไฟต์คลับ” ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นอันรุนแรง และวิกฤติของพนักงานบริษัทและวิกฤติชายวัยกลางคนด้วยเช่นกัน ทั้งคู่ต้องแบกรับความกดดัน และความตึงเครียดในการทำงานจากภาวะเศรษฐกิจของญี่ปุ่นเช่นนี้ นอกจากนี้โอคุดะผู้เขียนยังได้เขียนถึงมุมมองการทำงานของญี่ปุ่นที่เปลี่ยนแปลงไปอีกเรื่องคือ เรื่อง “การจ้างงานตลอดชีพ” ดังตอนที่กล่าวไว้ว่า

『『しょうがない。日本式の終身雇用はとうに崩れたってことだ。』』 (P.88) (คำแปล : “เป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ การจ้างงานตลอดชีพแบบญี่ปุ่นได้ล่มสลายลงแล้ว”)

นับว่าเป็นการตอกย้ำความเป็นจริงในเรื่องการทำงานว่า ความมั่นคงของพนักงานบริษัทอย่างที่เคยเป็นมาในอดีตได้สูญสิ้นไปแล้ว

4.3 ภาพกีฬา “ว่ายน้ำ” และ “การชกมวย”

สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าโอกุตะให้ความสำคัญกับกีฬาและพยายามใช้ภาพกีฬาในผลงานทั้งสองเรื่องให้มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องก็คือ การอ้างอิงถึงกีฬาอื่น ๆ หรือชื่อบุคคลที่มีชื่อเสียงทางกีฬาของญี่ปุ่น ซึ่งสิ่งนี้มาจากความเชี่ยวชาญในเรื่องกีฬาของโอกุตะเอง ดังในเรื่อง “อิน เดอะ พูล” ตอนที่กล่าวว่า

「なんだか長嶋監督みたいだ。和雄は診察室へ足を踏み入れた。」 (P.8)

(คำแปล : เสียงสูงเหมือนโค้ชนางาชิมา²⁹ไม่ผิด คาสึโอะคิดขณะก้าวเข้าห้องตรวจ) (น.10)

「千葉すずの無念をおれが代わりに晴らすって？」 (P.18)

(คำแปล : “คิดจะแก้มือแทนชิบะสึซึ³⁰หรือไง) (น.19)

หรือในเรื่อง “ไฟต์ คลับ” ในฉากที่ซาไวเพื่อนของคุนิฮิโกะได้เล่าว่าที่โรงงานมีการเก็บอุปกรณ์กีฬาต่าง ๆ ไว้มากมาย ต่อมาอิวาตะได้อธิบายให้ฟังถึงที่มาของอุปกรณ์กีฬาต่าง ๆ ว่า

『『ああ、あれね。八十年代の後半、わずかに二、三年だったけど、うちにもボクシング部があったんだよね。ソウル五輪に選手を送り込むんだって、創部したんだけど、夢叶わなくて、すぐ廃部になっちゃった。』』 (P.105) (คำแปล : อ้อ เรื่องนั้นนะ ที่บริษัทเราเคยมีแผนกชกมวยอยู่นะ ประมาณได้ซักสองสามปีตอนช่วงหลังปี 80 เห็นว่ากันว่าจะส่งนักกีฬาไปโอลิมปิกที่โซล เลยตั้งแผนกขึ้นมา แต่ไปไม่ถึงฝันก็เลยยุบแผนกไปทันทีนะ)

กีฬาโอลิมปิกที่ถูกกล่าวถึงในข้อความนี้ หมายถึงมหกรรมกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อนครั้งที่ 24 จัดขึ้นที่กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี ในปี ค.ศ. 1988³¹ ในขณะที่บริษัทของคุนิฮิโกะเคยมีสมาคมชกมวยของบริษัท เพื่อคัดเลือกนักกีฬาส่งไปเข้าร่วมงานโอลิมปิกในครั้งนี้ จากข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าในผลงานทั้งสองเรื่อง นอกจาก

²⁹ หมายถึงนางาชิมา ชิเงโอะ (長嶋 茂雄) (1963-) อดีตนักเบสบอลผู้มีชื่อเสียงและเคยเป็นผู้จัดการทีม Yomiuri Giants ถือเป็นบุคคลสำคัญในวงการกีฬาของประเทศญี่ปุ่น เขาได้เข้าร่วมในพิธีจุดคบเพลิงกีฬาโตเกียวโอลิมปิกที่จัดขึ้นในปี ค.ศ. 2021 เช่นกัน

³⁰ (1975-) อดีตนักกีฬาว่ายน้ำหญิงที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่น เคยเข้าร่วมมหกรรมกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อนครั้งที่ 25 ประจำปี ค.ศ. 1992 ที่เมืองบาร์เซโลนา ประเทศสเปน (วันที่ 25 กรกฎาคม – วันที่ 9 สิงหาคม) และมหกรรมกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อนครั้งที่ 26 ประจำปี ค.ศ. 1996 ที่เมืองแอตแลนตา ประเทศสหรัฐอเมริกา (วันที่ 19 กรกฎาคม – วันที่ 4 สิงหาคม)

³¹ ตรงกับปีพ.ศ. 2531 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 17 กันยายน ถึง 2 ตุลาคม ค.ศ. 1988 รวมเวลาประมาณ 16 วัน มีประเทศเข้าร่วมทั้งหมด 159 ประเทศ

กีฬา “ว่ายน้ำ” และกีฬา “ชกมวย” จะมีบทบาทสำคัญต่อเนื้อเรื่องแล้ว ผู้เขียนยังได้เชื่อมโยงเอาเหตุการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับกีฬาประเภทนั้น ๆ ลงไปในงานเขียนด้วย ก่อนที่จะศึกษาถึงการใช้ภาพกีฬาในผลงานทั้งสองเรื่องนี้ จะขออธิบายถึงความเชื่อมโยงระหว่างสภาพจิตใจของตัวละครคาสึโอะ และคุนิฮิโกะและเพื่อน ๆ กับประเภทของกีฬาทั้งสองก่อนเป็นลำดับแรก

จากการวิเคราะห์ในส่วนก่อนหน้านี้ได้แสดงให้เห็นว่าตัวละครทั้งสองประสบภาวะตึงเครียด กดดัน จากที่ทำงาน อยู่ในช่วงวิกฤตวัยกลางคน มีความผิดปกติทางด้านร่างกายหรือค้นพบว่าร่างกายของตนอ่อนแอลง จากการตรากตรำทำงานหนัก ในกรณีของคาสึโอะภรรยาของเขาคือนาโอมิได้เคยปรารภถึงอาการเครียดของเขาว่าน่าจะมาจากภาวะความเครียดและความเข้มงวดของตัวเองในหลาย ๆ เรื่อง หรือคุณหมออิราบุ ก็ได้วินิจฉัยว่าอาการผิดปกติทางร่างกายของคาสึโอะมาจากภาวะความเครียดเช่นเดียวกัน จนคุณหมอแนะนำให้คาสึโอะลองออกกำลังกายดู คาสึโอะเชื่อคำแนะนำของคุณหมอ โดยก่อนที่จะมาว่ายน้ำนั้น คาสึโอะได้พิจารณาว่าตัวเองควรจะเล่นกีฬาประเภทไหนดี แต่ด้วยเหตุผลที่กล่าวว่า「(略) 泳ぎは子供のころから得意だったし、膝や腰に負担がかからないから怪我の心配もない。」(คำแปล : (ละซ้อความ) เขาว่ายน้ำเก่งมาตั้งแต่เด็ก ที่สำคัญกีฬาชนิดนี้หัวเข่ากับเอวไม่ต้องรับภาระมาก จึงตัดกังวลเรื่องอาการบาดเจ็บออกไปได้) (น.18) แม้ว่าคาสึโอะตัดสินใจเลือกการว่ายน้ำมาจากความเคยชิน ประสบการณ์ในอดีตและเป็นการออกกำลังกายที่ไม่ก่อให้เกิดอาการบาดเจ็บต่อร่างกายแล้ว อาจกล่าวได้ว่าการว่ายน้ำเป็นทางออกที่เหมาะสมกับสภาพจิตใจของเขาที่ต้องการการผ่อนคลายและปลดปล่อยจากความตึงเครียดอีกด้วย

ส่วนในเรื่อง “ไฟต์ คลับ” โอคุดะเลือกใช้กีฬาชกมวยซึ่งเป็นกีฬาที่ต้องใช้ผู้เล่นตั้งแต่สองคนขึ้นไป เมื่อพิจารณาจากเนื้อเรื่องแล้วพบว่า ไม่เพียงแต่คุนิฮิโกะเท่านั้นที่ตกอยู่ในสภาวะกดดันจากการปรับโครงสร้างของบริษัท แต่เพื่อน ๆ ของเขาซึ่งอยู่ในวัยอายุไล่เลี่ยกันก็ตกอยู่ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน โดยจะพิจารณาจากบทบรรยายตัวละครคุนิฮิโกะกับเพื่อน ๆ ในตอนแรกที่ถูกย้ายมายัง ‘แผนกจัดการฉุกเฉิน’ ว่า「みんな、耐えるしかない仲間である。」(P.65) (คำแปล : ทุกคนเป็นพวกพ้องของคนที่ได้แต่ก้มหน้าก้มตาทน) หรือในตอนที่กำลังกล่าวว่า「最初、危機管理課に集められたとき、邦彦たちは全員意気消沈し、ろくに口も利かなかった。暗い顔で与えられた業務だけをこなし、定時になると逃げるように帰って行った。」(P.65) (คำแปล : ในตอนแรกที่มาพร้อมตัวกันที่แผนกจัดการฉุกเฉิน พวกคุนิฮิโกะต่างหมดอาลัยตายอยาก แทบจะไม่ปรึกษาพูดคุยกัน ทุกคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยใบหน้าอันเคร่งเครียด เมื่อถึงเวลาเลิกงานต่างแยกย้ายกลับกันไปราวกับผึ้งแตกรัง) จะเห็นได้ว่าในตอนแรกคุนิฮิโกะและเพื่อน ๆ ต่างก้มหน้าก้มตายอมรับสภาพที่ถูกทางบริษัทบีบคั้นให้ทำ ไม่มีความรู้สึกต่อต้านหรือลุกขึ้นมาต่อสู้กับความอยุติธรรมที่พวกตนได้รับ

ส่วนภาพกีฬาที่บรรยายในผลงานทั้งสองเรื่องนี้ ใน “อิน เดอะ พูล” การว่ายน้ำนั้นนอกจากจะเป็นกีฬาที่สามารถเล่นได้คนเดียว และทำให้ผู้เล่นรู้สึกได้ถึง การปลดปล่อยแล้ว นายแพทย์อิราบุได้กล่าวเกี่ยวกับกีฬาว่ายน้ำไว้ตอนหนึ่งว่า

- 『『ま、水泳っていうのは有酸素運動だからね。身体の調子を整えるにはいちばんいいんだよね。』』 (P.22) (คำแปล: “ว่ายน้ำเป็นกีฬาเพิ่มออกซิเจน เหมาะที่สุดสำหรับใช้ปรับสมดุลร่างกาย”) (น. 24)
- 『『そう。エアロビクスなんかと一緒に、酸素を取り入れながら運動すること。重量挙げは息を止めるでしょ。ああいうのは便秘になりやすいわけ』』 (P.22) (คำแปล : “ใช้แบบเดียวกับเดินแอโรบิกไว้ ร่างกายจะสูดออกซิเจนตลอดเวลา ระหว่างเล่น ต่างกับพวกยกน้ำหนักที่ต้องกลั้นหายใจ กีฬาลักษณะนั้นจะทำให้ท้องผูกได้ง่าย”) (น.24)

เห็นได้ชัดว่าจากคำพูดของคุณหมออิราบุ กีฬาวว่ายน้ำมีประโยชน์ในด้านปรับสมดุลของร่างกายจึงเหมาะสำหรับคาสึโอะที่มีปัญหาสุขภาพ จะเห็นได้ว่าในผลงานเรื่องนี้ นอกจากโอกุตะจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักกีฬาของญี่ปุ่นแล้ว ยังให้ความรู้เกี่ยวกับประเภทกีฬานั้น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวละครเอกอีกด้วย ในอีกด้านหนึ่งในเรื่อง “*ไฟต์ คลับ*” โอกุตะจะเลือกใช้เป็นกีฬาชกมวย หลังจากที่คุนิฮิโกะและเพื่อน ๆ ได้พบกับโค้ชปริศนา และได้ฝึกซ้อมการชกมวย ทั้งสภาพร่างกายและทัศนคติของพวกเขาได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังตอนที่มีการบรรยายเกี่ยวกับการชกมวยในเรื่องว่า

「コーチの言葉を邦彦は納得して聞いていた。確かに、殴り合うことはもう怖くない。一週間前は考えられなかった変化である。ボクシングはスポーツかもしれないが、他の競技と決定的にちがうのは、血を見ることだろう。ボクシングの持つ暴力性は誰も否定できない。」 (P.91-92) (คำแปล: คุนิฮิโกะเห็นด้วยกับคำพูดของโค้ช เป็นจริงตามนั้นว่าเขาไม่หวาดกลัวการชกต่อยอีกต่อไปแล้ว มันเป็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งเขาไม่เคยนึกฝันมาก่อนเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ชกมวยอาจจะ เป็นกีฬาประเภทหนึ่ง แต่จุดที่แตกต่างจากการแข่งขันประเภทอื่น ๆ อย่างสิ้นเชิงนั่นก็คือการได้เห็นเลือด ไม่มีใครจะปฏิเสธความรุนแรงที่อยู่ในการชกมวยได้)

กีฬาชกมวยเป็นกีฬาที่เน้นเรื่องของการต่อสู้ แพ้ชนะขึ้นอยู่กับการโค่นล้มฝ่ายตรงข้ามให้ได้ และยังปลุกจิตสำนึกในการต่อสู้ด้วย ซึ่งเหมาะกับบริบทในเรื่อง “*ไฟต์ คลับ*” ที่คุนิฮิโกะกับบรรดาเพื่อน ๆ ต่างถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมจากบริษัท แต่ก็ไม่กล้าที่จะลุกขึ้นสู้เพื่อตัวเอง อาจกล่าวได้ว่าการปรากฏกายของโค้ชเพื่อมาฝึกซ้อมมวยให้กับคุนิฮิโกะและพวกเพื่อนนั้น นอกจากจะช่วยทำให้ร่างกายของพวกเขาแข็งแรงขึ้นจากเดิมที่เป็นเพียงแค่วัยกลางคนและสุขภาพทรุดโทรมจากการทำงานหนักแล้ว ในด้านจิตใจการชกมวยเป็นการปลุกจิตสำนึกของพวกเขาให้ลุกขึ้นสู้ เกิดความฮึกเหิม ไม่ได้เป็นเพียงแคผู้ถูกกระทำเหมือนเดิมต่อไป ดังคำพูดของโค้ชที่กล่าวว่า 「男は一回殴り合いを経験すると、怖いものが半減する。何事も経験よ。」 (P.92) (คำแปล : ผู้ชายอย่างเราหากมีประสบการณ์ชกต่อยกันซักครั้งแล้ว ความหวาดกลัวจะลดลงไปครึ่งหนึ่งที่เดียว ทุกอย่างขึ้นอยู่กับประสบการณ์นั้นแหละ) ซึ่งตัวคุนิฮิโกะเองก็พบความเปลี่ยนแปลงในตนเอง จากเดิมที่เขาเป็นคนขี้ลาดตาขาว แต่เขาก็ได้กำลังใจ ฮึดสู้ และได้รับการเติมเต็มจากการฝึกซ้อมชกมวยทุกวัน การได้ชกซ้อมชกมวยซึ่งเริ่มจากทักษะพื้นฐาน พัฒนาขึ้นไปจนถึงการซ้อมมวยแบบใช้คู่ซ้อม (スパーリング) (Sparring) ทำให้การ

ชกมวยของพวกคุณิโงะไม่ใช่เป็นเพียงแค่การออกกำลังกายหรือกิจกรรมหลังเลิกงาน แต่สุดท้ายได้กลายเป็น ‘ลานแห่งการต่อสู้’ (戦いの場) ซึ่งในที่นี้ความหมายของลานแห่งการต่อสู้ไม่ใช่แค่ลานแห่งการต่อสู้ของการฝึกซ้อมชกมวยเท่านั้น แต่ยังกินความรวมถึงลานแห่งการต่อสู้ในชีวิตจริงของคุณิโงะกับเพื่อน ๆ ด้วย จะเห็นได้ว่าโงคุะได้เลือกใช้ประเภทของกีฬาให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของตัวละครเอกในแต่ละเรื่อง และอาจกล่าวได้ว่ากีฬาในผลงานทั้งสองเรื่องนี้ยังได้ทำให้ตัวละครเอกได้ตระหนักถึงสิ่งที่ตัวเองขาดหายไปด้วย

4.4 การเปลี่ยนแปลงภายหลังจากเล่นกีฬา “ว่ายน้ำ” และ “การชกมวย”

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าภาพกีฬาที่ปรากฏในเรื่อง “อิน เดอะ พูล” และ “ไฟต์ คลับ” นั้น ไม่ได้บรรยายถึงการฝึกฝนกีฬาเพื่อให้ได้ชัยชนะ หรือเพื่อเข้าร่วมในการแข่งขันครั้งสำคัญอย่างเช่นที่ปรากฏในงานเขียนนวนิยายกีฬาอย่างที่เคยเป็นมา แต่ผู้เขียนใช้กีฬาเพื่อเป็นการเยียวยาจิตใจ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวละคร โดยเฉพาะตัวละครเอกจากทั้งสองเรื่องซึ่งเป็นผู้ชายวัยกลางคนที่เรียกได้ว่าเป็นวัยที่ห่างไกลจากการเล่นกีฬาอาชีพแล้ว ในส่วนนี้จะศึกษาว่าภายหลังจากการเล่นกีฬาแล้ว ตัวละครมีความรู้สึกหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ในตอนแรกตัวละครเอกทั้งสองเรื่องต่างเริ่มเล่นกีฬาเพื่อเป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่ง แต่เมื่อได้ลองเล่นแล้วตัวละครทั้งสองต่างมีความสนใจในกีฬาเหล่านั้นเพิ่มมากขึ้น พยายามพัฒนาตนเองให้ก้าวผ่านขีดจำกัดของร่างกายตนเอง และมีการฝึกปรือให้มีความเชี่ยวชาญมากขึ้นจากแหล่งข้อมูลหรือโค้ชมืออาชีพ เช่น คาสึโอะ ใน “อิน เดอะ พูล” ได้ศึกษาเกี่ยวกับการว่ายน้ำให้ละเอียดขึ้นจากนิตยสาร ทาร์ซาน³² (『ターザン』) หรือโค้ชผู้ฝึกซ้อมมวยให้กับพวกคุณิโงะก็เป็นผู้เชี่ยวชาญในกีฬามวยเช่นกันจากข้อความที่ว่า 「どこかの有名大学のボクシング部出身で、」 (P.105) (คำแปล : เขา (โค้ช) จบจากมหาวิทยาลัยที่มีชมรมชกมวยที่มีชื่อเสียงสักแห่ง) นอกจากนี้ในด้านความรู้สึกเราจะพบว่ามียุทธบรรยายที่คล้ายคลึงกันของตัวละครเอกทั้งสองเรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

³² นิตยสารด้านสุขภาพสำหรับผู้ชายในญี่ปุ่น ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ MAGAZINE HOUSE, Ltd. ฉบับแรกตีพิมพ์เมื่อวันที่ 5 เมษายน ปี ค.ศ. 1986 ปัจจุบันออกเดือนละ 2 ฉบับในวันพฤหัสบดีสัปดาห์ที่ 2 และ 4 โดยในเรื่องปรากฏข้อความเกี่ยวกับนิตยสารทาร์ซาน ตรงที่กล่าวว่า 「ふと思いついて雑誌売り場に足を運んだ。『ターザン』のバッグナンバーを探そうとしたのだが、偶然にも平積みされた最新号が水泳の特集号だった。」 (P.24) (คำแปล : คาสึโอะลองไปดูแผนกนิตยสาร กวาดตามองหานิตยสาร ‘ทาร์ซาน’ บังเอิญอย่างเหลือเชื่อว่ามีฉบับใหม่ล่าสุดซึ่งวางตั้งเป็นกองสูง มีสัญลักษณ์พิเศษเกี่ยวกับเรื่องว่ายน้ำพอดี) (น.25)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการใช้สำนวนอธิบายความรู้สึกของตัวละครเอกจากผลงานทั้งสองเรื่อง

ความรู้สึกของตัวละคร	คาสึโอะใน “อิน เดอะ พูล”	คูนิจิโกะและผองเพื่อน ใน “ไฟต์คลับ”
ความรู้สึกเหมือนได้ย้อนกลับไป ในวัยเด็กอีกครั้งภายหลังเริ่ม เล่นกีฬา	<p>・「和雄の気持ちは、夏休みにプールへ急ぐ小学生のようにやっていた。」 (P.20)</p> <p>(คำแปล : ความรู้สึกของคาสึโอะในยามนี้ไม่ต่างจากเด็กประถมที่ตื่นตื่นจะไปสระว่ายน้ำช่วงปิดภาคฤดูร้อน) (น.21)</p>	<p>・「なんとなく言いなりになる快感があって、邦彦たちは部活の先生に対する中学生のように振る舞った。」 (P.74)</p> <p>(คำแปล : รู้สึกสบายใจตามที่เขาพูดจริงๆ อย่างบอกไม่ถูก พวกคูนิจิโกะปฏิบัติตนราวกับนักเรียนชั้นมัธยมต้นกับคุณครูประจำชมรมกิจกรรม)</p>
ความรู้สึกอึดอัด สบายใจ มีความสุข ยามเมื่อได้เล่นกีฬานั้น ๆ	<p>・「なんでこんなに楽しいことにいままで気づかなかったのだ。和雄の心は、近年味わったことのない幸福感に満たされていた。」 (P.21)</p> <p>(คำแปล : ...บ้าซะมัด ที่ผ่านมาเรามัวไปมุดหัวอยู่เสียที่ไหน จึงมองไม่เห็นความสนุกใกล้แค่มือเอื้อมนี้ หัวใจพองโต อัดแน่นไปด้วยความสุขซึ่งไม่ได้สัมผัสมานานหลายปี) (น.23)</p> <p>・「こんな思いは何年ぶりだろうと和雄は愉快な気持ちになった。」 (P.26)</p> <p>(คำแปล : ออ...สบายใจเหลือเกิน นานมากแล้วที่เขาไม่ได้สัมผัสความรู้สึกรื่นรมย์เช่นนี้) (น.27)</p>	<p>・「これが見ていて勉強になる。邦彦たちは久しぶりに学ぶ快感を味わっていた。」 (P.83)</p> <p>(คำแปล : พอลองได้ดูกับตาแล้วก็จะเกิดการเรียนรู้ พวกคูนิจิโกะสัมผัสถึงความสบายใจซึ่งไม่ได้สัมผัสมานานแล้ว)</p>
ความรู้สึกดีมากถึงขีดสุด	<p>・「身体を動かした快感で、和雄はどこかハイになっていたのだ。そして一夜明けたいまも、膨らんだ気持ちがしぼむことはなかった。」 (P.22)</p> <p>(คำแปล : แต่ดูเหมือนจะไม่ช่วยให้หัวใจพองโตยุบแฟลงแม้แต่น้อย และแม้จะผ่านมาแล้วหนึ่งคืน ทว่าความสุขยังคงล้นทะลักจนต้องหาคนระบายให้ฟัง ไม่น่าเชื่อว่าการได้เคลื่อนไหวร่างกายจะทำให้รู้สึกดีได้มากขนาดนี้) (น.23)</p>	<p>・「ただし殺伐としてもおらず、互いにリスペクトする気持ちがあった。最もふさわしい言葉は解放感だろう。なんだかハイな気分なのだ。」 (P.92)</p> <p>(คำแปล : มันไม่ใช่ความอึดอัดเข่นฆ่ากัน แต่มีความรู้สึกเคารพซึ่งกันและกันด้วยคำที่เหมาะสมที่สุดน่าจะเป็นคำว่าปลดปล่อยเป็นอิสระกระมัง ช่างเป็นความรู้สึกดีมากถึงขีดสุดเสียเหลือเกิน)</p>

จากตารางข้างต้นจะเห็นการใช้คำที่มีความคล้ายคลึงกันคือ การบรรยายความรู้สึกของตัวละครเอกทั้งสองเรื่อง การเล่นกีฬาถือเป็นการปลดปล่อยตัวละครเอกจากสังคมที่ร่ายล้อมไปด้วยความตึงเครียด และทำให้พวกเขาได้สัมผัสถึงความสุขทางใจที่ไม่ค่อยได้สัมผัสในชีวิตหน้าที่การงาน นอกจากความรู้สึกผ่อนคลาย สบายใจ และความสุขที่พวกเขาได้รับจากการเล่นกีฬาแล้ว ก็ยังได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวละครเอกทั้งสองเรื่อง คาสึโอะใน “อิน เดอะ พูล” สุขภาพร่างกายดีขึ้น ดังตอนที่กล่าวว่า 「『慢性的な下痢を除けば、内臓の

違和感はかなり消えている。夜だって寝つきがいい。疲れと体調は必ずしも一致しないのだ。」(P.33) (คำแปล : หากไม่นับเรื่องท้องเสียเรื้อรังแล้ว เรียกได้ว่าสุขภาพของคาสึโอะดีขึ้นมาก อาการตับโตใส่ฟุงปิ้นป่วนแทบไม่กลับมา รบกวนเขาอีก กลางคืนก็นอนหลับสนิท ส่วนเรื่องกล้ามเนื้อล้า ถือเป็นเรื่องปกติของคนทีเพิ่งกลับมาออกกำลังกาย ใหม่ ๆ) (น.33) นอกจากนี้ยังได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติของคาสึโอะเกี่ยวกับการใช้ชีวิตที่ผ่านมาของเขาด้วย ดังตอนที่ กล่าวว่

・「編集部での無駄話にも加わらなくなった。だらだらと会社に居続ける同僚を馬鹿だと思った。ましてや付き合いと称して毎夜飲み歩く連中など、哀れなシーラカンスに見えた。時間はいくらでも作れるのだ。」(P.36) (คำแปล : คาสึโอะเริ่มปลีกตัวจากวงสนทนาไร้สาระในกองบรรณาธิการ เขานึกคุณแคลนเพื่อนร่วมงานที่หมดเวลาไปกับการพูดคุยเล่นหัวหลังเลิกงาน ยิ่งพวกที่แวะร้านเหล้าทุกค่ำคืนโดยอ้างว่าต้องเข้าสังคม จนไม่มีเวลาเป็นของตัวเองยิ่งน่าสมเพชอย่างกับปลาซีลาแคนท์³³ เขาเชื่อว่าทุกคนมีเวลาเท่ากัน ขึ้นอยู่กับว่าจะจัดสรรอย่างไรเท่านั้น) (น.37)

จากข้อความข้างต้น คำว่า “ปลาซีลาแคนท์”³⁴ (シーラカンス) ถูกเรียกว่าเป็น “ซากฟอสซิลที่ยังมีชีวิต” (生きた化石) ในฉากข้างต้นที่คาสึโอะพูดถึงพวกคนทำงานที่แวะร้านเหล้าทุกคืนว่า “น่าสมเพชอย่างกับปลาซีลาแคนท์” นั้นอาจตีความได้ว่า คาสึโอะมองว่าในอดีตเขาเคยเป็นหนึ่งในผู้คนที่ติดอยู่กับสังคมของคนทำงานที่ต้องสังสรรค์หลังเลิกงาน จนเมื่ออายุมากขึ้นเข้าวัยกลางคนกลายเป็นตั้ง ‘ซากฟอสซิลที่ยังมีชีวิตแต่ไร้ชีวิตชีวา’ จนกระทั่งคาสึโอะได้มาพบกับการว่ายน้ำ และการว่ายน้ำนี้ได้ปลดปล่อยเขาจากพันธนาการในสังคมการทำงานตามแบบฉบับเดิม ๆ ตัวเขาได้เปลี่ยนแปลงไปจากการได้พบความสุขของการว่ายน้ำในครั้งนี้อย่างชัดเจนและการทำงานของเขาก็น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงด้วย แม้ว่านาโอมิจะกล่าวว่าการว่ายน้ำของคาสึโอะเป็น “โรคเสพติดการว่ายน้ำ” (水泳中毒) ก็ตาม และเขาคงจะว่ายน้ำต่อไปเรื่อย ๆ การว่ายน้ำจะไม่ได้เป็นเพียงแค่การออกกำลังกายและผ่อนคลายเท่านั้นแต่ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเขา ซึ่งกลายเป็นว่าหากคาสึโอะไม่ได้ว่ายน้ำแล้วจะเกิดอาการผิดปกติขึ้นแทน

ส่วนในเรื่อง “ไฟต์ คลับ” ก็พบความเปลี่ยนแปลงในตัวละครคูนิจิโกะและผองเพื่อนเช่นกัน จากเดิมที่ที่พวกเขาได้แต่เป็นกลุ่มชายวัยกลางคนผู้หมดอาลัยตายอยาก หลังจากได้ฝึกชกมวยกับโค้ชพวกเขา ก็ได้เปลี่ยนแปลงไป ราวกับว่าการชกมวยได้ไปกระตุ้นความรู้สึกต่อสู้ขึ้นมาในชายกลางคนกลุ่มนี้ ซึ่งสิ่งที่พิสูจน์ให้เห็นถึงความกล้าหาญในการลุกขึ้นต่อสู้ ไม่หนีหายไป ปรากฏในฉากที่มีโจระจะมาลักขโมยสายทองแดงในโรงงาน คูนิจิโกะกับซาไวได้ต่อสู้กับพวกหัวขโมยโดยไม่ได้หลบหนี เขารู้สึกพึงพอใจกับความกล้าหาญของเขา

³³ ข้อความตรงที่ขีดเส้นใต้ผู้วิจัยเพิ่มเติมเข้ามาจากต้นฉบับภาษาแปล เนื่องจากมีนัยยะสำคัญในการตีความ

³⁴ ปลา Coelacanth เป็นปลาดึกดำบรรพ์ที่ดำรงเผ่าพันธุ์ต่อมาได้นานราว 420 ล้านปี เป็นปลาที่มีการเคลื่อนไหวและการเจริญเติบโตช้า ต้นศตวรรษที่ 20 นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าปลาชนิดนี้น่าจะสูญพันธุ์ไปแล้ว แต่กลับมีผู้พบเห็นปลาชนิดนี้อีกในปี ค.ศ. 1938 บริเวณใกล้ ๆ ชายฝั่งประเทศมาดากัสการ์

ดังตอนที่กล่าวไว้ว่า 「適当な言葉が見つからなかった。ただ胸の中で膨らむのは、自分は逃げなかった何かと戦ったという満足感である。」 (P.102) (คำแปล : เขาไม่อาจสรรหาคำพูดที่เหมาะสมมาบรรยายได้ แต่การที่หัวใจของเขาพองฟูขึ้นนั้น มันเป็นความปลาบปลื้มที่ตนเองได้ต่อสู้โดยไม่หนีหายไป) ซึ่งต่อจากนี้ไม่ว่าเขาจะพบเจอกับอะไรเขาก็จะไม่สะทกสะท้านอีกต่อไปแล้ว ใน “ไฟต์ คลับ” แม้ว่าในตอนท้ายพวกคุณิชิโกะจะไม่ได้ฝึกชกมวยอีกต่อไป พร้อม ๆ กับการรับรู้ความจริงว่าโค้ชปริศนาเป็นใคร แต่การได้ฝึกซ้อมชกมวยในระยะสั้น ๆ ได้เปลี่ยนแปลงชีวิตและทัศนคติของพวกคุณิชิโกะไปโดยสิ้นเชิง และสิ่งที่เขาได้เรียนรู้จากการชกมวยนั้น ไม่ได้มีเพียงแต่การลุกขึ้นต่อสู้เท่านั้น แต่ยังได้เรียนรู้ไปถึงความหมายของชีวิตอีกด้วย

- 「『おれさあ、コーチにお礼を言いたいんだよね。あのとき逃げ出さなかったのはコーチがボクシングを教えてくれたお陰だって』 邦彦が言った。実際、感謝の気持ちでいっぱいである。ボクシングだけでなく、生き方についても教えられる気がする。」 (P.104) (คำแปล : “ฉันอยากจะขอบคุณโค้ชนะ ตอนนั้นที่ไม่คิดจะหนีเป็นเพราะโค้ชได้สอนชกมวยให้” คุณิชิโกะพูด อันที่จริงแล้วในใจของเขาเต็มไปด้วยความสำนึกในบุญคุณของโค้ช เขารู้สึกว่าโค้ชไม่ได้สอนเฉพาะเรื่องชกมวยให้เท่านั้น แต่ยังได้สอนถึงวิธีการใช้ชีวิตให้เขาด้วย)

จะเห็นได้ว่าตัวละครเอกในผลงานทั้งสองเรื่องนอกจากจะได้รับการเยียวยาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจจากการเล่นกีฬาว่ายน้ำและชกมวยแล้ว การได้กลับมาเล่นกีฬาอีกครั้งทำให้ตัวละครได้ทบทวนถึงการใช้ชีวิตของตนที่ผ่านมาและยังได้ตระหนักถึงสิ่งที่ตัวเองขาดหายไป กีฬาได้เสริมสร้างพลังใจให้จิตวิญญาณ เสริมสร้างความกล้า ก่อให้เกิดการมุ่งสู่การพัฒนาไปถึงการเอาชนะตนเอง และสิ่งที่สำคัญเหนืออื่นใด โอกุตะได้สะท้อนภาพความสำคัญของเกมกีฬาในแง่ที่เป็นความหมายของชีวิตในผลงานทั้งสองเรื่องอีกด้วย

5. บทสรุป

ในผลงานเรื่อง “อิน เดอะ พูล” และเรื่อง “ไฟต์ คลับ” โอกุตะได้ใช้กีฬาว่ายน้ำและชกมวยในการเยียวยาตัวละครหลัก ซึ่งตัวละครหลักทั้งสองเรื่องอยู่ในวัยกลางคนและกำลังประสบปัญหาความเครียดจากการทำงาน เป็นการนำเสนอภาพกีฬาที่แตกต่างไปจากนวนิยายกีฬาที่ผ่านมา ที่มีแค่บรรยายภาพให้ตัวละครเอกซึ่งยังเป็นเยาวชนฝ่าฝันอุปสรรค ฝึกฝนกีฬาอย่างหนักหน่วงเพื่อคว้าชัยชนะในการแข่งขันและเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ แต่ในผลงานสองเรื่องนี้กีฬาได้มาเป็นส่วนเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปของตัวละครชายวัยกลางคน กล่าวคือ การว่ายน้ำ เป็นการปลดปล่อยจากความเครียด ทำให้ตัวละครได้สัมผัสถึงอิสระและความสบายใจ ส่วนกีฬาชกมวยนั้นได้มาเติมเต็มและสร้างขวัญกำลังใจให้กับตัวละครให้ลุกขึ้นสู้อีกครั้งจากการที่เป็นผู้ถูกกระทำและจำยอมในทุกสถานการณ์ อาจกล่าวได้ว่าในด้านหนึ่งผลงานทั้งสองได้สะท้อนภาพผู้ชายวัยกลางคนญี่ปุ่นที่ประสบปัญหาความเครียด ตกเป็นเหยื่อของสภาวะเศรษฐกิจอันย่ำแย่ของญี่ปุ่น รวมทั้งภาพการเผชิญกับปัญหาวิกฤตวัยกลางคน แต่อาจกล่าวได้ว่าโอกุตะผู้ซึ่งมีความสนใจและเชี่ยวชาญในด้านกีฬาอยู่แล้ว ได้ใช้ “กีฬา” เป็นเครื่องเยียวยาและให้กำลังใจแก่บรรดาชายวัยกลางคนเหล่านี้ก็เป็นได้

สิ่งนี้จะเห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะเรื่อง “ไฟต์ คลับ” ไม่ว่าจะป็นปีที่ตีพิมพ์คือปี ค.ศ. 2019 ซึ่งใกล้เคียงกับการจัดการแข่งขันโตเกียวโอลิมปิกหรือในฉบับของ 短篇ベストコレクション 現代の小説2020 ที่เคยมีการนำเรื่อง “ไฟต์ คลับ” ไปตีพิมพ์ร่วมอยู่ด้วยนั้น ตรงส่วนโฆษณาบนปกได้มีการเขียนคำโปรยลักษณะเช่นนี้ 「2020 小説五輪開幕 この窮屈な日常を物語の力で解放しましょ！」(นวนิยายปี 2020 เปิดฉากกีฬาโอลิมปิก ปลดปล่อยวันเวลาแห่งความอึดอัดด้วยพลังของเรื่องราวต่าง ๆ กัน) แม้ว่าผลงานเรื่องอื่น ๆ ที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้จะได้กล่าวถึงกีฬาไปเสียทั้งหมด แต่การเขียนคำโปรยลักษณะเช่นนี้ชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อกีฬาโอลิมปิกของญี่ปุ่น รวมถึงความคาดหวังในการจัดกีฬาโตเกียวโอลิมปิกของญี่ปุ่นในปีค.ศ. 2020³⁵ เช่นกัน แม้ว่าประเทศญี่ปุ่นจะตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายเพียงใด แต่จะเห็นได้ว่ากีฬาก็ยังคงเป็นสิ่งที่ให้กำลังใจ หลอมรวมจิตใจให้เป็นหนึ่งและมอบความหวังให้กับคนญี่ปุ่นไม่ว่าเวลาจะผ่านไปเนิ่นนานสักเท่าใด

³⁵ โตเกียวโอลิมปิกจัดจริงระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม ถึงวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 2021

รายการอ้างอิง

- นรินทร์ ดำรงชัย. (2562). *ญี่ปุ่นยุคร่วมสมัย : การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม*. สำนักพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปิยะนุช วิริเยนวัตร. (2563). ภาพสาวเสิร์ฟในผลงานเรื่อง เมียชายชั่ว ของดาไซ โอะซามุ และการเปรียบเทียบกับสาวโรงงานน้ำชาของไทย. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 42(1), 163-179.
- Bungeishunju Editorial Department. (2020, March 8). *小説執筆中に巨大な石が動く瞬間*.
<https://books.bunshun.jp/articles/-/2028>
- Digitalio. (2022, June 1). *シーラカンス*.
<https://kotobank.jp/word/%E3%82%B7%E3%83%BC%E3%83%A9%E3%82%AB%E3%83%B3%E3%82%B9-80805>
- Digitalio. (2022, March 1). *奥田英朗*.
<https://kotobank.jp/word/%E5%A5%A5%E7%94%B0%E8%8B%B1%E6%9C%97-451752>
- Digitalio. (2022, March 8). *ソウルオリンピック(1988 年)*.
<https://kotobank.jp/word/%E3%82%BD%E3%82%A6%E3%83%AB%E3%82%AA%E3%83%AA%E3%83%B3%E3%83%94%E3%83%83%E3%82%AF%281988%E5%B9%B4%29-1734822>
- Dasgupta, R. (2009). The “lost decade” of the 1990s and shifting masculinities in Japan. *Culture, Society & Masculinity*, 1(1), 79-95.
- Dasgupta, R. (2017). Articulation of salaryman masculinity in Showa and Post-Showa Japan. *Asia Pacific Perspectives*, 15(1), 36-54.
- Hikida, A. (2007). Multicultural review. *Spring 2007*, 16(1), 66-67.
- 大野, M. (2020, March 10). *スポーツ文学—フィクションとノンフィクションの境界線—*. 笹川スポーツ財団. https://www.ssf.or.jp/ssf_eyes/history/sports/06.html
- 奥田, H. (2010). *อิน เดอะ พูล*. (รัตน์จิต ทองเปรม, ผู้แปล). สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม : TPA PRESS. (Original work published 2002).
- 奥田, H. (2020). *コロナと潜水服*. 光文社.
- 奥田, H. (2006). *イン・ザ・プール*. 文藝春秋.
- 木下, M. (1987). スポーツ文学の可能性に関する一考察 : Jean Giraudoux, *Le Sport*, (1928). *体育学研究*, 32(2), 99-107.
- 田口, S. (2012). *スポーツ小説研究—Jack London のボクシング小説“A Piece of Steak” について*. *尚綱学園研究紀要*, 6, 33-44.

張, Y. (2017). 1930 年、競技場の中の身体を描くということ—阿部知二「スポーツ小説」の可能性を問う—. *日本語文學*, 76, 385-404.

張, Y. (2017). スポーツの「外苑/外縁」としての女性 :1930 年代初期における阿部知二の「スポーツ小説」を中心に. *日本語文學* 78, 239-256.

日本文藝家協会. (2020). *短篇ベストコレクション 現代の小説 2020*. 徳間書店.